

آزمون‌های سراسری گاج

گزینه‌های درس‌درا آنچه که باید بداند

سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۳۹۹

دفترچه شماره ۳

آزمون شماره ۱۰

جمعه ۱۶/۰۸/۹۹

برای اطلاع از نتایج آزمون و زمان دقیق اعلام آن باید در کتابخانه گاج عضو شوید. @Gaj_ir

پاسخ‌های تشریحی پایه دوازدهم انسانی

دوره دوم متوسطه

شماره داوطلبی:	نام و نام خانوادگی:
۲۶۵ دقیقه	۲۸۰

عنوانی مواد امتحانی آزمون گروه آزمایشی علوم انسانی، تعداد سوالات و مدت پاسخگویی

ردیف	مواد امتحانی	تعداد سوال	شماره سوال		مدت پاسخگویی
			از	تا	
۱	فارسی	۲۵	۱	۲۵	۱۸ دقیقه
۲	زبان عربی (عمومی)	۲۵	۲۶	۵۰	۲۰ دقیقه
۳	دین و زندگی	۲۵	۵۱	۷۵	۱۷ دقیقه
۴	زبان انگلیسی	۲۵	۷۶	۱۰۰	۲۰ دقیقه
۵	ریاضی و آمار ۳	۱۵	۱۰۱	۱۱۵	۳۵ دقیقه
	ریاضی و آمار ۱	۱۰	۱۱۶	۱۲۵	
	ریاضی و آمار ۲	۱۰	۱۲۶	۱۳۵	
۶	اقتصاد	۱۰	۱۳۶	۱۴۵	۱۰ دقیقه
۷	علوم و فنون ادبی ۳	۱۵	۱۴۶	۱۶۰	۲۵ دقیقه
	علوم و فنون ادبی ۱	۱۰	۱۶۱	۱۷۰	
	علوم و فنون ادبی ۲	۱۰	۱۷۱	۱۸۰	
۸	زبان عربی (اختصاصی)	۱۰	۱۸۱	۱۹۰	۱۰ دقیقه
۹	تاریخ ۳	۱۰	۱۹۱	۲۰۰	۲۰ دقیقه
	تاریخ ۱	۱۰	۲۰۱	۲۱۰	
	تاریخ ۲	۱۰	۲۱۱	۲۲۰	
۱۰	جغرافیا ۳	۱۰	۲۲۱	۲۳۰	۲۰ دقیقه
	جغرافیای ایران	۱۰	۲۳۱	۲۴۰	
	جغرافیا ۲	۱۰	۲۴۱	۲۵۰	
۱۱	جامعه‌شناسی ۳	۱۰	۲۵۱	۲۶۰	۳۰ دقیقه
	جامعه‌شناسی ۱	۱۰	۲۶۱	۲۷۰	
	جامعه‌شناسی ۲	۱۰	۲۷۱	۲۸۰	
۱۲	فلسفه ۲	۱۰	۲۸۱	۲۹۰	۳۰ دقیقه
	منطق	۱۰	۲۹۱	۳۰۰	
	فلسفه یازدهم	۱۰	۳۰۱	۳۱۰	
۱۳	روان‌شناسی	۱۰	۳۱۱	۳۲۰	۱۰ دقیقه

آزمون‌های سراسری گاج

ویراستاران علمی	طراحان	دروس
اسماعیل محمدزاده مسیح گرجی - مریم نوری نیا	امیرنجات شجاعی	فارسی
حسام حاج مؤمن - شاهو مرادیان میثم کرمی - پریسا فیلر	روح اله اصغری	زبان عربی
بهاره سلیمانی - عطیه خادمی	مرتضی محسنی کبیر محمد رضایی بقایا - محمد آقا صالح	دین و زندگی
حسین طبی - مریم پارسانیان	امید یعقوبی فرد - حسین طبی	زبان انگلیسی
ندا فرهنختی - مریم ولی عابدینی مینا نظری	محمد یگانه	ریاضیات
مریم پارسانیان - رقیه بژند سیده مریم میرقاسمی	امیرحسین میراسکندری	اقتصاد
سیده مریم میرقاسمی - فاطمه ساریخانی مریم پارسانیان - لیلا عباسی	محمد اسماعیل سلمانپور	تاریخ
محمد اسماعیل سلمانپور مریم پارسانیان - سیده مریم میرقاسمی زهرا فروغی هریس - لیلا عباسی	محسن مصلانی	جغرافیا
مریم پارسانیان - رقیه بژند مریم میرقاسمی - الهام رضایی	مینا تاجیک	جامعه‌شناسی
مریم پارسانیان - عمام صفریزاد مریم جمشیدی	حیدر جلالی	فلسفه
سیده مریم میرقاسمی - مریم پارسانیان رقیه بژند - لیلا عباسی	ابراهیم امینی	منطق
	نگار کاغذگران	روان‌شناسی

فروشگاه مرکزی گاج: تهران - خیابان انقلاب
نشش بازارچه کتاب

اطلاع رسانی: ۰۲۱-۶۴۲۰

نشانی اینترنتی: www.gaj.ir

آماده‌سازی آزمون

مدیریت آزمون: ابوالفضل مزرعی

بازبینی و نظارت نهایی: سارا نظری

برنامه‌ریزی و هماهنگی: مریم جمشیدی عینی - مینا نظری

ویراستاران فنی: بهاره سلیمانی - سانا فلاحی - مروارید شاهحسینی - مریم پارسانیان - عطیه خادمی

سرپرست واحد فنی: سعیده قاسمی

صفحه‌آر: پگاه روزبهانی

طرح شکل: فاطمه میناسرشت

حروفنگاران: فرهاد عبدی - زهرا نظریزاد - الناز دارانی - مهناز کاظمی - مهسا هوشیار

امور چاپ: علی مزرعی

فارسی

- بررسی سایر گزینه‌ها:**
- ۱) در تو **چیزی** است (وجود دارد)
نوار
  - ۲) مرا در جگر ← در جگر من: مضافق‌الیه
  - ۳) پرسشی [را] کن (انجام بده)
- ۱۲** به یاد داشته باشیم که از نظر کنکور طنز با تحقیر همراه است و نباید دنبال مطلب خنده‌دار و جوک باشیم، مثلاً در همه ایات به جز بیت (۲)، شاعر واعظ و محتسب را تحقیر می‌کند.
- ۱۳** **بررسی سایر گزینه‌ها:**
- ۱) تشبيه: سودا هم‌چو خون مرده است / دامن صحرا هم‌چو باغ دلگشاست استعاره: چشم روزن (تشخيص) / دامن صحرا (تشخيص) / سرگرم بودن شمع (تشخيص)
  - ۲) پارادوکس: ۱- بستن چشم سبب روشن تر شدن دل می‌شود! / ۲- وجود سوراخ و روزنه بر بام سبب تاریکتر شدن خانه شدن اسلوب معادله: در بیت اول و سوم مصراج دوم معادله برای مصراج اول است.
  - ۳) ایهام تناسب: سودا: ۱- خیال (معنی درست) ۲- سیاه (معنی نادرست، متناسب با «سوداشهر») / کنایه: دلگشا / سردی / سرگرم
- ۱۴** استعاره (بیت «ج»): نسبت دادن فعل دانستن به عشق تشخيص و استعاره است.
- تشبيه (بیت «د»): بار غم هجر (اضفافه تشبيه) / تشبيه دل به قطره خون مجاز (بیت «ب»): سر مجاز از قصد و هدف تليمیح (بیت «ه»): اشاره به داستان اسکندر و تلاش او برای یافتن آب حیات جناس ناقص (بیت «الف»): ساز، سوز
- ۱۵** در بیت اول واج‌آرایی (گوشنوایی «ش» و ...) داریم اما تناقض نداریم.
- اثبات آرایه‌های گزینه‌های دیگر:**
- ۱) استعاره: جان‌بخشی به سوزن / کنایه: خون خوردن
  - ۲) اسلوب معادله: مصراج اول معادله برای مصراج دوم است. / جناس: مور و مار (ناهمسان)
  - ۳) تشبيه: صبح امید / استعاره: دل عنبر (تشخيص)، دل شب (تشخيص)
- ۱۶** جناس ناقص: تاب و آب
- حسن تعلیل: دلیل قرار گرفتن لب زیر خط رهایی از گرمای آفتاب چهره معشوق است.
- استعاره: خط (مو) / جان‌بخشی به شکر / شکر (لب)
- تشبيه: آفتاب رخ
- ۱۷** مفهوم گزینه (۲): زیبایی آفرینش مفهوم مشترک ایات سؤال و سایر گزینه‌ها: همه پدیده‌ها در خدمت انسان‌اند. / انسان اشرف مخلوقات است.
- ۱۸** مفهوم گزینه (۴): گله از عشق / نومیدی و یأس مفهوم مشترک بیت سؤال و سایر گزینه‌ها: مدهوشی عاشقان
- ۱۹** مفهوم مشترک عبارت سؤال و گزینه (۴): از خودبی خودی عاشق هنگام وصال و تعجلی یار
- مفهوم سایر گزینه‌ها:**
- ۱) در طلب یار رفتن حتی اگر در این راه جان از دست برود.
  - ۲) توصیه به مستی و از خود بی‌خود شدن
  - ۳) امیدواری عاشق

- ۱** **معنی درست واژه‌ها:**
- تناور: تنومند، فربه، قوی جثه
ملاک: اصل هرجیز، معیار، ابزار سنجش
آسوه: پیشوای، سرشمشق، نمونه پیروی
خذلان: درمانگذگی، بی‌بهگی از باری
- ۲** **معنی درست واژه‌ها:**
- حضیض: جای پست در زمین یا پایین کوه، فرود
جُنود: جمع جند، لشکریان، سپاهیان
تقریظ: ستودن، نوشتن یادداشتی ستابیش‌آمیز درباره یک کتاب
توسون: اسب سرکش، متصاد رام
کِفاف: به اندازه کافی، آن اندازه روزی که انسان را بس باشد.
بنان: سرانگشت، انگشت
قدوم: آمدن، قدم نهادن، فرارسیدن
- ۳** **معنی درست واژه: مطاع:** فرمانرو، اطاعت‌شده، کسی که دیگری فرمان او را می‌برد.
- ۴** **املای درست واژه‌ها:** گزاردن / منسوب / جسارت / موسوم / ثنا
- ۵** **املای درست واژه: عمارت:**
- ۶** **املاک درست واژه در سایر گزینه‌ها:**
- ۱) ضمان
  - ۲) شبه
  - ۳) سخره
- ۷** همه گزینه‌ها به جز گزینه (۳) با «نهاد» آغاز شده است.
در گزینه (۳) نهاد پس از مسد - که جزوی از گزاره است - آمده است.
شیوه عادی جمله: بادستی می‌تواند عزیز مصر شد
نوار
- ۸** هر جا پیوند وابسته‌ساز داریم جمله مرکب و جمله وابسته (پیرو) داریم.
- پیوندهاک وابسته‌ساز در هر گزینه:**
- ۱) چون
  - ۲) تا
  - ۳) ...
  - ۴) گفتم [آه]
- جمله پس از پیوند وابسته‌ساز جمله و وابسته یا پیرو است.
- ۹** **بررسی گزینه‌ها:**
- ۱) منش حمال ← من حمال او هستم: مضافق‌الیه
  - ۲) می‌گشتمش گرد سر ← گرد سر او می‌گشتم: مضافق‌الیه
  - ۳) نگفتم؟ ← به تو نگفتم: متهم
  - ۴) چشمش ← چشم او / حسن‌ش: حسن او: مضافق‌الیه
- ۱۰** **بررسی سایر گزینه‌ها:**
- ۱) جراحت منقار بلبلان
  - ۲) حال دل عنديليب
  - ۳) غنچه منقار بلبلان
  - ۴) هسته + وابسته + وابسته
- ۱۱** **تشنة آب حیات لب تو، بسیار هستند (ند):**
- نوار مسند فعل استادی

زبان عربی (عمومی)

درست ترین و دقیق ترین جواب را در ترجمه یا تعریف مشخص کن (۲۶ - ۳۵):

۲۶ ترجمه کلمات مهم: قل: بگو « فعل امر، صیغه للمخاطب » [رد گزینه (۱)] گفته شد: قیلَ / سیروا: حرکت کنید (فعل امر، صیغه للمخاطبین است. گزینه (۳) در صیغه دیگر ترجمه شده است). / فی: در (روی) در گزینه‌های (۲) و (۳) نادرست است. / الأرض: زمین / فانظروا: و ببینید (در گزینه (۳) در صیغه دیگر ترجمه شده است. ضمناً « تا » در گزینه (۲) نادرست است). / کیف: چگونه / بَدَأَ: آغاز کرده است، شروع کرده است / العَلْقُ: آفرینش را

۲۷ ترجمه کلمات مهم: إِنْ: همانا، قطعاً (می‌توان در ترجمه لحاظ نکرد). / بعض الطيور: برخی پرندگان (تعداد کمی از) در گزینه (۱) ترجمه کاملاً نادرست است، « از » در گزینه (۳) اضافی است. / ثُرَفُ: می‌دانند / يَغْرِيْهَا: با غریزه خود (به طور غریزی) در گزینه (۲) نادرست است. ضمن این که ضمیر « ها » ترجمه نشده است. / خواص: خواص، خاصیت‌ها / الأعشاب الطبيعية: گیاهان دارویی (نه « داروهای گیاهی ») [رد گزینه‌های (۲) و (۳)] / فَتَسْتَعْمِلُهَا: و آن‌ها را مورد استفاده قرار می‌دهند / للوِقَايَةِ: برای پیشگیری (« درمان » در گزینه (۱) نادرست است). / الأمراض: بیماری‌ها (در گزینه‌های (۲) و (۳) مفرد آمده است).

۲۸ ترجمه کلمات مهم: إِنَّ السَّائِحِينَ: گردشگران / يَخْتَارُونَ: ایران: ایران را انتخاب می‌کنند، ایران را برمی‌گزینند (« به ایران می‌آیند » در گزینه (۳) نادرست است). / لِقَاءُ الْعَطَالَاتِ: برای گذراندن تعطیلات (رد گزینه (۱) و ضمیر « خود » در گزینه (۴) اضافی است). / لَأَنْ: زیرا / فيَهَا: در آن (در گزینه‌های (۱) و (۴) « فيها » ترجمه نشده است). / مناظِر طبیعیَة خَلَابَة*: مناظر طبیعی دلربایی است (« دارای » در گزینه (۴) نادرست است. « مناظِر » نکره است اما در گزینه (۳) معرفه آمده و همچنین « طبیعیَة » درست ترجمه نشده است و در گزینه (۱) هم « آن » اضافی است. ضمناً « خَلَابَة » صفت دوم « مناظِر » است نه خبرنا / و مَعَالِمُ أُثَرَيَة*: و آثاری باستانی (در گزینه (۳) و (۴) معرفه ترجمه شده است).

۲۹ ترجمه کلمات مهم: امْتَنَعَ: خودداری کرد نه « منع کرد » [رد گزینه (۳)] / الصَّيْدَلِيَّ: داروخانه‌دار نه « داروخانه » [داروخانه = الصَّيْدَلِيَّة] [رد گزینه‌های (۱) و (۳)] / عَنْ: از / تَسْلِيمُ الْأَدْوَيَةِ: تحویل داروها به ما (« دریافت » در گزینه (۳) نادرست است). / و أَكَدَ: و تأکید کرد / أَنَّ: که / بَيَّنَهَا: فروش آن‌ها [رد گزینه (۳)] / دون: بدون / وَصْفَةٌ: نسخه‌ای (نکره است. اما در گزینه (۱) و (۴) معرفه ترجمه شده است). / مِنَ الطَّبِيبِ: از پزشک [رد گزینه‌های (۱) و (۴)] / غَيْرُ مَسْمُوحٍ: جایز نیست (در سایر گزینه‌ها کلاً نادرست ترجمه شده است).

۳۰ ترجمه کلمات مهم: مِنَ الطَّبِيعِيِّ: طبیعی است [رد گزینه‌های (۱) و (۲)] / أَنْ لَا يَصْدُقَ: که باور نکنند [رد گزینه‌های (۱) و (۲)] / النَّاسُ: مردم / قولَ الْذِي: سخن کسی را که / قَدْ تَعَوَّدَ: عادت کرده است (نه « عادت داده است ») [رد گزینه (۴)] / لِسَانَهُ: زبانش (در گزینه (۲) ترجمه نشده است). / على الْكِذِبِ: بر دروغ [رد گزینه‌های (۱) و (۲)]

۲۰ مفهوم بیت سؤال و گزینه (۳): عشق موجب کمال است. / در بیت گزینه (۳) چنین مفهومی دریافت نمی‌شود.

مفهوم سایر گزینه‌ها:

(۱) لزوم حفظ عزّت نفس / حتی کیمیا هم ارزش آن را ندارد که انسان شرمنده احسان و متنّ کسی شود.

(۲) توصیه به ترک کننه

(۴) بی‌نبازی عاشق / حفظ عزّت نفس

۲۱ مفهوم گزینه (۳): ارزش و لذت فنا شدن در معشوق مفهوم مشترک آیه شریفه سؤال و سایر گزینه‌ها: نایابیاری دنیا وجود انسان

۲۲ مفهوم گزینه (۳): نکوهش مصاحب و همنشینی با ناهلان مفهوم مشترک بیت سؤال و سایر گزینه‌ها: نکوهش بی‌ثمری

۲۳ مفهوم مشترک عبارت سؤال و گزینه (۴): توصیه محاسبه نفس مفهوم سایر گزینه‌ها:

(۱) مفاحره و ستایش خود

(۲) اقرار به فراوانی گناه

(۳) طلب خوشی و شراب‌نوشی

۲۴ مفهوم حدیث سؤال و گزینه (۳): نایابیاری دنیا و موقعیت‌ها مفهوم سایر گزینه‌ها:

(۱) تدبیر عاقلان در حوادث روزگار

(۲) غفلت انسان‌ها

(۴) توصیف عشق فراوان خود

۲۵ مفهوم بیت سؤال و گزینه (۴): مدارا با دشمن در بند مفهوم سایر گزینه‌ها:

(۱) توصیه به مدارا با دشمن قدرتمند

(۲) تأیید دو رنگی هنگام جنگ با دشمن

(۳) اقرار به تحمل و مدارای خود در برابر دشمن

بگیرند؛ بلکه گفته «هناك العدید من الطيور ... : تعداد زیادی از پرندگان وجود دارند ... .»

(۴) ترجمه: طوطی آفریقایی توانترین حیوانات در ادا کردن کلام انسان است! [اماً درست با توجه به: و يَعْتَقِدُ الْخُبْرَاءُ أَنَّ الْبَيْنَاءَ الْأَفْرِيقَيُّ وَالْمَعْرُوفُ أَيْضًا بالكاسكُو أَحْسَنُ الطُّيُورِ كَلَامًا.]

٤٧ **ترجمه و بررسی گزینه‌ها:** «براساس تحقیقات علمی ... : [گزینه] اشتباه را مشخص کن:

(۱) ترجمه: پرندگان بشر را تقليد می‌کند، آنچه را می‌گويد نمی‌فهمد! [درست است، با توجه به: يَعْتَقِدُ الْلَّمَاءُ أَنَّ الطُّيُورَ لَا تَعْفَمُ مَا تَقُولُ.]

(۲) ترجمه: برخی پرندگان توانتر از برخی دیگر در تقليد کلام انسان هستند! [اماً صحيحاً]

(۳) ترجمه: بهترین پرندگان در سخن گفتن، زیستگاه اصلی‌اش در آفریقا است! [درست است، با توجه به «الْبَيْنَاءَ الْأَفْرِيقَيُّ»]

(۴) ترجمه: حیواناتی که زبان‌های درازی دارند، به شکل بهتری کلام انسان را تقليد می‌کنند! [ببينید در متن گفته «يَرِيَ كَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ» نگفته داشتمندان و کارشناسان اعتقاد دارند در ضمن در ادامه همین باور را نقض می‌کند؛ ولکنَّ العَدِيدُ مِنَ الطُّيُورِ التَّاطِقَةُ أَسْنَتُهَا صَغِيرَةً.]

٣٨ **ترجمه و بررسی گزینه‌ها:** درباره پرندگان سخنگو [گزینه] اشتباه را مشخص کن:

(۱) ترجمه: برخی از مردم در خانه‌ایشان آن‌ها را نگهداری می‌کنند! [طبعی است].

(۲) ترجمه: می‌توانند کلمه‌های انسانی را یاد بگیرند و حفظ کنند! [اماً درست]

(۳) ترجمه: به دنیا می‌آیند در حالی‌که قادر به ادای عبارات هستند! [نادرست است؛ چون نیاز به «تلقین» یا آموزش دارند!]

(۴) ترجمه: می‌توانند با پسر ارتباط برقرار کنند! [طبعی است با اینکه برخی واژه‌ها مثل سلام و ... می‌توانند با انسان ارتباط برقرار کنند].

٣٩ **ترجمه و بررسی گزینه‌ها:** درباره طوطی [گزینه] صحیح را مشخص کن:

(۱) ترجمه: او قادر به فهم آنچه می‌گوید هست! [در متن گفته شد که: ... أَنَّ الطُّيُورَ لَا تَعْفَمُ مَا تَقُولُ ...]

(۲) ترجمه: به او تشبیه می‌شود کسی که سخنی را حفظ می‌کند که معنایش را نمی‌داند! [همان «حفظ طوطی وار» است و کاملاً درست!]

(۳) ترجمه: فقط در آفریقا زندگی می‌کنند! [طوطی انواع مختلفی دارد. حتی طوطی آفریقایی هم ممکن است در بسیاری از نقاط دنیا باشد].

(۴) ترجمه: زیانش از بقیه حیوانات درازتر است! [طبعی است زیانش از دیگر حیوانات درازتر نیست!]

٤٠ **بررسی سایر گزینه‌ها:** ۳

(۱) حروف زائد باب افعال! «ا، ت» است!

(۲) « فعل مع فاعله و الجملة فعلية» نه «اسمية»!

(۴) «يَعْتَقِدُ» معلوم است نه مجهول.

٤١ **بررسی سایر گزینه‌ها:** ۲

(۱) مصدر این فعل «فَهْم» است نه در باب تفعیل!

(۳) «تفهُّم» ثلاثی مجذد است نه مزید.

(۴) متعدّى است و مفعول پذیر است و «ما» مفعول آن است.

٢١ **ترجمه کلمات مهم:** ليث الإنسـان يَبْصـر؛ اي كـاش انسـان بـيبـند («يَبْصـر») بـايد مـضارـع تـرـجمـه شـوـد. [ردـگـزـينـه (۲)] درـگـزـينـه (۳) «امـيد اـسـت» تـرـجمـه «لـعـلـ» اـسـت). / فـي نـفـسـه: درـخـودـش [ردـگـزـينـه (۳) و (۴)] / دـوـاءـ دـايـه: دـارـويـ بـيمـاريـ اـشـ رـا («دـارـويـ بـيمـاريـشـ» درـگـزـينـه (۲) نـادرـست اـسـت. «دـاءـ» مـفـرـد اـسـت. [ردـگـزـينـه (۳)] / يـدرـيكـ: درـيـابـدـ [ردـگـزـينـه (۲)] / آـنهـ لـيـشـ چـوـراـ صـغـيرـاـ: كـهـ وـيـ تـوـدهـاـيـ كـوـچـكـ [«نـاجـيزـ» درـگـزـينـه (۳) و (۴) تـرـجمـه نـادرـستـيـ اـسـت. ضـمـنـاـ درـگـزـينـه (۴) «وـجـودـ دـارـدـ» معـادـلـش درـعـبـارـتـ نـيـسـتـ.

٢٢ **ترجمه کلمات مهم:** أـخـسـنـ: نـيـكـيـ مـيـ كـنـمـ (فعل مـضـارـعـ، صـيـغـهـ للـمـتـكـلـ وـحـدـهـ اـسـتـ، نـهـ اـمـرـ وـلـلـمـخـاطـبـ بـنـابـاـيـنـ گـزـينـهـاـيـ (۱) و (۴) نـادرـستـ اـسـتـ). إـلـىـ الـمـحـتـاجـيـنـ: بـهـ نـيـازـمـنـدـانـ (نـهـ هـرـ نـيـازـمـنـدـيـ) درـگـزـينـه (۳) / أـعـلـمـ: مـيـ دـانـ [ردـگـزـينـهـاـيـ (۱) و (۴)] و (۴) أـنـ اللـهـ كـهـ خـداـونـدـ / لـاـ يـضـيـعـ: تـبـاهـ نـمـيـ سـازـ / أـجـزـ الـمـحـسـنـيـنـ: پـادـاشـ نـيـكـوـكـارـانـ رـا

٢٣ **دـقـتـ كـنـيدـ درـگـزـينـهـ (۱)** «إنـماـ: فقطـ، تـنـهاـ، صـرـفـ» تـرـجمـهـ نـشـدـ استـ.

٣٤ **ترجمه و بررسی سایر گزینه‌ها:** ۱

(۱) ترجمه: فـاـصـلـةـ مـيـانـ اـيـنـ دـوـ روـسـتاـ، سـيـ وـ هـفـتـ كـيلـومـترـ استـ!

(۳) «تـعـجـبـ: شـكـفـتـ زـدـهـ مـيـ كـنـدـ». «سيـارـاتـ» جـمعـ استـ: تـاكـسيـهاـ.

(۴) «الـقـاصـدـ» جـمعـ استـ: قـصـيـدـهـاـ، «تـوـسـطـ» اـضـافـيـ استـ وـ «أـنـشـدـ» فـعلـ مـعـلـومـ استـ نـهـ مـجـهـولـ!

ترجمـهـ: خـاقـانـيـ وـ بـحـتـريـ مـسـهـوـرـ تـرـينـ قـصـاـيدـ رـاـ درـ تـوصـيـفـ طـلاقـ كـسـرىـ سـروـدـنـدـ.

٣٥ **دوـرـوغـ مـيـ گـوـيدـ: يـكـدـبـ» نـهـ «يـكـدـبـ»، [ردـگـزـينـهـ (۱)]، «راسـتـ مـيـ گـوـيدـ: يـصـدـقـ» نـهـ «يـصـدـقـ» [ردـگـزـينـهـاـيـ (۱) و (۲)]، «لـكـنـ: اـمـاـ» درـ صـورـتـيـ كـهـ «وـ» بـاـيدـ بـيـاـيدـاـ [گـزـينـهـاـيـ (۲) و (۴) نـادرـستـ استـ].**

■■ مـتنـ زـيـرـ رـاـ باـ دـقـتـ بـخـوانـ سـيـسـ مـتـنـاسـبـ باـ آـنـ بـهـ سـؤـالـهـاـيـ آـمـدـهـ پـاسـخـ بـدـهـ (۴۲) (۳۶):

تـعـدـادـ زـيـادـيـ اـزـ پـرـنـدـگـانـ وـجـودـ دـارـنـدـ كـهـ مـيـ تـوانـ بـهـ آـنـهـاـ كـلـمـاتـ اـنـدـكـيـ رـاـ يـادـ دـادـ. اـمـاـ پـرـنـدـگـانـ سـخـنـگـوـ مـيـ تـوانـ بـهـ اوـ عـبـارـاتـ طـولـانـيـ رـاـ يـادـ دـادـ تـاـ آـنـهـ رـاـ بـهـ زـيـانـ بـيـاوـرـداـ وـ اـزـ جـمـلـهـ آـنـهـاـ طـوـطـيـ وـ كـلـاغـ استـ! كـارـشـنـاسـانـ مـعـتـقـدـ هـسـتـنـدـ كـهـ طـوطـيـ آـفـرـيـقـايـيـ وـ هـمـچـنـيـ مـعـرـفـ بـهـ كـاسـكـوـ، اـزـ نـظرـ سـخـنـورـيـ بـهـتـرـينـ پـرـنـدـگـانـ استـ. وـ بـسـيـارـيـ اـزـ مـرـدـ مـعـتـقـدـ هـسـتـنـدـ كـهـ توـانـايـيـ پـرـنـدـهـ درـ سـخـنـ گـفـتـنـ بـرـ سـاخـتمـانـ زـيـانـشـ استـوارـ استـ. بـهـ عنـوانـ مـشـالـ طـوطـيـ زـيـانـ بـيـزـگـيـ دـارـدـ. اـمـاـ بـسـيـارـيـ اـزـ پـرـنـدـگـانـ سـخـنـگـوـ زـيـانـهـاـيـشـ كـوـچـكـ استـ.

وـ آـيـاـ پـرـنـدـگـانـ آـنـچـهـ رـاـ مـيـ گـوـينـدـ، مـيـ فـهـمـنـدـ؟ دـاشـتـمـنـدـانـ اـعـتـقـادـ دـارـنـدـ كـهـ پـرـنـدـگـانـ آـنـچـهـ رـاـ مـيـ گـوـينـدـ، نـمـيـ فـهـمـنـدـ؛ اـنـجـهـ گـاهـيـ مـيـانـ عـبـارـاتـ مشـخـصـ وـ بـرـخـيـ رـفـتـارـهـاـيـ پـرـنـدـگـانـ اـرـتـباطـ مـيـ دـهـنـدـ!

٣٦ **٣ [گـزـينـهـ] اـشـتبـاهـ رـاـ مشـخـصـ کـنـ:**
٣ **ترجمـهـ وـ بـرـرسـيـ سـايـرـ گـزـينـهـاـ:**

(۱) ترجمه: كـلـاغـهـاـ اـزـ توـانـمـنـدـتـرـينـ پـرـنـدـگـانـ درـ سـخـنـ گـفـتـنـ هـسـتـنـدـاـ [درـستـ استـ؛ باـ تـوـجـهـ بـهـ: ... وـ مـنـهاـ الـبـيـانـ وـ الـغـرـابـ!]

(۲) ترجمه: بـرـخـيـ پـرـنـدـگـانـ توـانـايـيـ تـقـلـيدـ كـلامـ بـشـرـ رـاـ دـارـنـدـ [اماـ درـستـ استـ].

(۳) ترجمه: هيـچـ پـرـنـدـهـاـيـ نـيـستـ مـگـرـ آـنـ كـهـ قـادـرـ بـهـ يـادـگـيـ مـقـدارـ اـنـدـكـيـ اـزـ كـلـمـاتـ استـ! [بـيـنـيـدـ درـ مـنـ نـفـهـ هـمـهـ پـرـنـدـگـانـ مـيـ توـانـدـ كـلـمـاتـ اـنـدـكـيـ رـاـ يـادـ

دین و زندگی

۵۱ ۳ قطعیت معاد جسمانی و روحانی در عبارت قرآنی «آیمچمّتُمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ» مذکور است و در ادامه آیه آمده: «وَ مَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ خَدِيْثًا»، که اشاره به صادق القول بودن خداوند دارد.

۵۲ ۳ هر دو آیه «وَ هُوَ بِئْرَكٌ شَّاءُ» و «كُلُّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَاءِ»، مؤید توحید در روایت است و کلید واژه‌های «اداره» و «هدایت» نشانگر توحید در روایت است.

۵۳ ۴ در مرحله دوم قیامت وقایعی رخ می‌دهد تا انسان‌ها آماده دریافت پاداش و کیفر شوند. اولین واقعه از دومین مرحله قیامت، زنده شدن همه انسان‌ها است، بانگ سهمناکی در عالم می‌پیچد و حیات مجدد انسان‌ها آغاز می‌شود، با این صدا، همه مردگان دوباره زنده می‌شوند و در پیشگاه خدا حاضر می‌گردند. در این هنگام انسان‌های گناهکار به دنبال راه فراری می‌گردند (مفتر) دل‌های آنان سخت هراسان و چشم‌هایشان از ترس به زیر افکنه شده است.

۵۴ ۴ در بخشی از آیه ۱۶ سوره رعد می‌خوانیم: «... أَمْ جَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ خَلَقُوا كَخْلُقِهِ فَتَشَابَهُ الْخَلْقُ عَلَيْهِمْ قُلْ إِنَّ اللَّهَ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَ هُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ: يَا آنَّهَا شَرِيكَهَايِي بَرَى خَدَا قَرَارَ دَادَهَانَدَ كَهْ [آن شریکان هم] مُشَبَّهٌ شَدَهُ خَدَوَانَدَ آفَرِينَشی دَاشَتَهَانَدَ وَ در نتیجه [این دو] آفَرِینش بر آنان مُشَبَّهٌ شَدَهُ است [و از این رو شریکان را نیز مستحق عبادت دیده‌اند؟] بگو خدا آفَرِینش هر چیزی است و او یکتای مقتدر است». طبق این آیه، عبارت «فتشابهُ الْخَلْقِ عَلَيْهِمْ» به شرک در خالقیت اشاره دارد.

۵۵ ۲ موضوعات محدود در دایره شناخت انسان قرار دارد زیرا محاط (احاطه‌شده = قابل احاطه) هستند و شناخت صفات الهی از طریق شناخت مخلوقات ممکن است.

۵۶ ۳ در سوره نساء آیه ۹۷ آمده است: «فَرَسْتَگَانَ بِهِ كَسَانِي كَهْ روح آنان را دریافت می‌کنند در حالی که به خود ظلم (گناه) کرده‌اند می‌گویند: شما در [دنیا] چگونه بودید؟ گفتند: ما در سرزمن خود تحت فشار و مستضعف بودیم. فرستگان گفتند: مگر زمین خدا وسیع نبود که مهاجرت کنید؟»

۵۷ ۴ دومین مقدمه استدلال نیازمندی جهان به خدا را در پیدایش بیان می‌کند که پدیده‌ها وجودشان از خودشان نیست و برای موجود شدن نیازمند به پیداوارنده‌ای هستند که خودش پدیده نباشد، بلکه وجودش از خودش باشد و بیت مذکور به پدیده‌ای اشاره دارد که صفت آبدهی از خودش نیست.

۵۸ ۳ طرف تحقق آیه شریفه «يَنْبَأُ إِلَّا إِنْسَانٌ يَوْمَئِذٍ بِمَا قَدَّمَ وَ أَخْرَى: در آن روز (قیامت) به انسان خبر داده می‌شود به آن چه بیش [از مرگ] فرستاده و آن چه پس [از مرگ] فرستاده است»، قیامت و رستاخیز است و همچنین آیه شریفه «إِنَّ عَلَيْهِمْ لَحَافِظِينَ كَرَاماً كَاتِبِينَ يَعْلَمُونَ مَا تَعَلَّمُونَ: بِيَمَانِ برای شما نگهبانانی هستند، نویسنده‌گانی گران‌قدر، می‌دانند آن چه را که انجام می‌دهید» نیز طرف تحقیق قیامت است.

۵۹ ۲ قرآن کریم در آیه ۱۱ سوره حج می‌فرماید: «وَ مِنَ النَّاسِ مَنْ يَعْبُدُ اللَّهَ عَلَى حَرْفٍ: از مردم کسی است که خدا را بر یک جانب و کناره‌ای [تنها به زبان و هنگام وسعت و آسودگی] عبادت و بندگی می‌کند [از روی تردید] و در ادامه می‌فرماید: «پس اگر خیری به او رسد، دلش آرام می‌گیرد و اگر بلایی به او رسد، از خدا رویگردان می‌شود: فان اصابه خیر اطمأن به و ان اصابته فتنه انقلب علی وجهه» و علیت به دوستی نگرفتن دشمنان خدا در عبارت قرآنی «وَ قَدْ كَفَرُوا بِمَا جَاءَكُمْ مِنَ الْحَقِّ: حال آن که آنان به دین حقی که برای شما آمده است، کفر ورزیده‌اند». آمده است.

۴۲ بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) خبر آن جمله «السنتها صغیرة» است نه «صغریة»!

۲) اسم حروف مشبه بالفعل و منصوب است.

۳) «العديد» جمع مکسر نیست

■■■ گزینه مناسب را در پاسخ به سوال‌های زیر مشخص کن (۴۳ - ۵۰):

۴۳ ۳ «فَتَرَدَّ» درست است؛ چون اسم فعل است.

۴۴ ترجمه و بررسی گزینه‌ها:

۱) کالا: توانایی بر انجام چیزی! (نادرست)

۲) رستاخیز: زنده کردن انسان پس از مرگ در روز قیامت!

۳) شک: عدم یقین در موضوعی!

۴) محکم: صفتی برای بنایی که محکم ساخته شده است

۴۵ ۲ جمع‌های مکسر را بررسی می‌کنیم:

بررسی گزینه‌ها:

۱) الآباء (الأب) و أکفاء (کفو).

دققت کنید؛ «الناس» جمع مکسر نیست؛ چون صورت مفرد ندارد. این گونه واژه‌ها اسم جمع هستند.

۲) الرجال (الرجل)، الأفعال (الفعل) و أسماء (اسم). این گزینه بیشترین جمع مکسر را دارد.

۳) موئی (میت) و أحیاء (حی)

۴) جمع مکسر ندارد.

۴۶ ۱ «بَنَادَأَ: شروع کرد» یک فعل متعدد و «الخَلَقَ» مفعول آن است.

ترجمه: «در زمین خدا می‌گردیم تا ببینیم چگونه آفَرِینش را شروع کرده است.» در سایر گزینه‌ها مفعول نداریم!

۴۷ ۳ جمله فعلیه زمانی وجود دارد که یک فعل داشته باشیم و از آن فعل به بعد، یک جمله فعلیه وجود دارد. در گزینه (۳) «ما قَسَمَ: قسمت نکرده است» فعل است و یک جمله فعلیه داریم.

دققت کنید؛ در گزینه (۱) «نَظَرَ» مصدر است و اسم نه فعل؛ ترجمه: نگاه انسان به قرآن، برای او عبادت است. در گزینه (۲) «تَحْذِير» مصدر باب تعقیل است و اسم است نه فعل!

۴۸ ۲ اول صورت سؤال را فهمیم. سؤال از ما اسمی را می‌خواهد که آخرش با توجه به موقعیت اعرابی اش تغییر نمی‌کند؛ یعنی مبنی باشد. در گزینه (۲) «تَلَكَ» مبنی است.

۴۹ ۴ در گزینه (۴) «لا» نفی جنس است. در سایر گزینه‌ها «لا» نفی جنس نیست.

ترجمه: شعار تیم این است که هیچ تبلی ای جایز نیست!

۵۰ ۴ حرفي که قبل خود را تکمیل می‌کند، حرف مشبه بالفعل «لکن» است که در گزینه آخر آمده است.

است [و از این رو شریکان را نیز مستحق عبادت دیده‌اند!]^[۱]، مؤید شرک در خالقیت است. این تصور که چند خدا وجود دارد و هر کدام خالق بخشی از جهان‌اند، یا با همکاری یکدیگر این جهان را آفریده‌اند، به معنای آن است که هر کدام از آن‌ها محدود و تاقص هستند و به تهایی نمی‌توانند کل جهان را خلق کنند. همچنین به معنای آن است که هر یک از خدایان کمالاتی دارند که دیگری آن کمالات را ندارد و گرنه عین هم دیگر می‌شوند و دیگر چند خدا نیستند؛ چنین خدایان ناقصی، خود نیازمند هستند و هر یک از آن‌ها به خالق کامل و بی‌نیازی احتیاج دارد که نیازش را بطرف کند.

۶۹ خداوند در آیات سوم و چهارم قیامت، خطاب به کسانی که به انکار معاد می‌پردازند، می‌گوید: «نه تنها استخوان‌های آن‌ها را به حالت اول در می‌آوریم، بلکه سرانگشتان آن‌ها را نیز همان‌گونه که بوده، مجددًا خلق می‌کنیم» و سپس در آیه پنج سوره قیامت آمده است: «(انسان در وجود معاد شک ندارد) بلکه [علت انکارش این است که] او می‌خواهد بدون ترس از دادگاه قیامت، در تمام عمر گناه کند.»

۷۰ افکار و اعتقادات هر فرد مهم‌ترین عامل در تعیین هدفها و رفتارهای اوست و هر فردی متناسب با اعتقادات خویش، مسیر زندگی خود را انتخاب و بر همان اساس رفتار خواهد کرد.

۷۱ با دیدن نامه اعمال، برخی از بدکاران (فاجران = فجّار) به انکار اعمال ناشایست خود روی می‌آورند تا جایی که برای نجات خود از مهله که به دروغ سوگند می‌خورند (توصیل به ترفند دروغ) که چنین اعمالی انجام نداده‌اند. بدکاران وقتی در روز قیامت سوگند دروغ می‌خورند، خداوند بر دهانشان مهر خاموشی می‌زند و اعضا و جوارح آن‌ها به اذن خداوند شروع به سخن گفتن می‌کنند و علیه صاحب خود، شهادت می‌دهند.

۷۲ میان بُعد فردی و بُعد اجتماعی توحید رابطه متقابل، دوسویه و دوطرفه وجود دارد نه تقابل؛ زیرا تقابل به معنای مخالف است و آیه شریفه «بَا إِنَّهَا الَّذِينَ أَمْتَوا لَا تَنْتَخِذُوا عَذَّوْيَ وَ عَذَّوْكُمْ أُولَيَا لَلْقَوْنَ إِلَيْهِمْ بِالْمَوْدَةِ وَ قَدْ كَفَرُوا بِمَا جَاءَهُمْ مِنَ الْحَقِّ: اِي كسانی که ایمان آورده‌اید دشمن من و دشمن خودتان را دوست نگیرید [به گونه‌ای که] با آنان مهربانی کنید حال آن‌که آنان به دین حقی که برای شما آمده است، کفر ورزیده‌اند»، مؤید این موضوع است که جامعه توحیدی، حکومت کسانی را که خداوند به آن‌ها حق حکومت کردن نداده است، نمی‌پذیرد.

۷۳ قرآن کریم در آیه ۷۸ و ۷۹ سوره یس درباره پیدایش نخستین انسان می‌فرماید: «وَ بِرَىءَ مَا مثَالِي زَدَ، در حالی که آفرینش نخستین خود را فراموش کرده بود، گفت: کیست که این استخوان‌های پویسیده را دوباره زنده کند؟ بگو همان خدایی که آن‌ها را برای نخستین بار آفرید و او به هر خلقتی دانست.»

۷۴ باید دقت کنیم اعتقاد به این‌که زارع حقیقی و پرورش دهنده اصلی زراعت، خداست، مؤید «توحید در روییت» است و نتیجه این اعتقاد، شکرگزاری در پیشگاه الهی است که همان توحید عملی یا عبادی است و لذا آیه شریفه «إِنَّ اللَّهَ رَبِّيْ وَ رَبِّكُمْ فَأَبْغِدُوهِ...»، به هر دو مرتبه از توحید اشاره دارد.

۷۵ باید دقت کنیم موارد فرا رسیدن بهار طبیعت و شناخت قدرت الهی و آفرینش نخستین انسان و خلقت مجدد استخوان‌ها و سرانگشتان و داستان عزیر نبی (ع) همگی اشاره به امکان معاد دارد و آن را از حالت امری بعد و غیرممکن خارج می‌کند لذا در گزینه^[۲] هر دو مورد آن مؤید این موضوع است و موارد میل به بینهایت طلبی و مجازات کسانی که صدھا هزار انسان بی‌گناه را کشته‌اند و عدم ظرفیت این جهان برای جزا و پاداش کامل انسان‌ها اشاره به ضرورت معاد دارد که رد کننده گزینه‌های (۱)، (۲) و (۴) است.

۶۵ ۱ اعمال خیری که بازماندگان برای درگذشتگان انجام می‌دهند مانند دادن صدقه، طلب مغفرت، دعای خیر و اتفاق برای آنان، در عالم بزرخ به آن‌ها می‌رسد و در سرنوشت آن‌ها تأثیر می‌گذارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۲) گفت و گوی انسان با فرشتگان به نحوی که پاسخشان را می‌شنود، صحیح است.

(۳) آثار نماز حتی پس از مرگ ادامه ندارد. (آثار ماتقدّم)

(۴) ایجاد انحراف فکری و اخلاقی در دیگران آثار متأخر منفی است نه آثار مانقدم.

۶۱ در سوره یس می‌خوانیم: «الْيَوْمَ نَخْتِمُ عَلَىٰ أَفْوَاهِهِمْ وَ تَكْلِمُنَا أَيْدِيهِمْ وَ تَشْهَدُ أَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ: امْرُوزَ بِرْ دَهَانْشَانَ مَهْرَ مَسْنَهِمْ وَ دَسْتَهَايَشَانَ بَا مَا سَخَنَ مَسْنَهِمْ وَ پَاهَايَشَانَ شَهَادَتَ مَسْنَهِمْ دَهَانْرَهَ آنَّهُمْ نَجَمَ دَادَهَانَد.»

۶۲ با توجه به آیه ۱۱ سوره حج «وَ مِنَ النَّاسِ مَنْ يَعْبُدُ اللَّهَ عَلَىٰ حَرْفِ قَائِنَ أَصَابِعَهُ وَ حَيْرَنَ اطْمَانَ يَهُ وَ إِنْ أَصَابَهُ فِتْنَةٌ أَنْقَلَبَ عَلَىٰ وَجْهِهِ خَسِرَ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةَ ذَلِكَ هُوَ الْحُسْرَانُ الْمُبَيِّنُ: از مردم کسی هست که خدا را بر یک جانب و کناره‌ای [تنها به زبان و هنگام وسعت و آسودگی] عبادت و بندگی می‌کند. پس اگر خیری به او رسد، دلش به آن آرام می‌گیرد و اگر بلایی به او رسد، از خدا رویگردان می‌شود. او در دنیا و آخرت [هر دو] زیان می‌بیند. این همان زیان آشکار است.»

۶۳ سخن گفتن پیامبر (ص) با کشته‌شدگان جنگ بدر مؤید وجود شعر و آگاهی^[۳] از ویژگی‌های عالم بزرخ است و جاری ساختن روش نیک و گذاشتن ثواب به حساب بنیان‌گذار آن و کم نکردن اجر عامل درباره وجود ارتباط میان عالم بزرخ و دنیا^[۴] یعنی بسته نشدن پرونده اعمال است.

۶۴ در آیات ۲۷، ۲۸ و ۲۹ سوره فرقان می‌خوانیم: ای کاش همراه و همسیر با پیامبر (ص) می‌شیدیم، ای کاش فلان شخص را به عنوان دوست خود انتخاب نمی‌کردیم، او ما را از یاد خدا بازداشت.»

۶۵ با توجه به عبارت «لَعْلَىٰ أَعْمَلَ صَالِحًا فِيمَا تَرَكَتْ: باشد که عمل صالح انجام دهم»، آرزوی عمل صالح توسط کافران و مشرکان مورد نظر است که در دنیا عمل صالح را ترک کرده و انجام نداده‌اند و با توجه به عبارت «إِنَّهَا كَلِمَةً هُوَ قَالُلُهَا: این سخنی است که او می‌گوید»، واقعی نبودن درخواست آنان مفهوم می‌گردد.

۶۶ براساس آیه شریفه «سَيِّلَهُ، مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ كُلُّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ: هر آن‌چه در آسمان‌ها و زمین است، پیوسته از او درخواست می‌کند. او همواره دست‌اندر کار امری است»، فیض و لطف الهی خداوند دائمی است و همواره خداوند امور هستی را تدبیر و اداره می‌کند.

۶۷ در ارتباط با ابعاد شرک عملی در بعد اجتماعی، اگر قرار باشد همه فقط خواسته‌ها و تمایلات دنیایی خود را دنبال کنند و تنها منافع خود را محور فعالیت اجتماعی قرار دهند و اهل ایثار و تعاون و خیر رساندن به دیگران نباشند، تفرقه و تضاد جامعه را فرا می‌گیرد و امکان رشد و تعالی از بین می‌رود. در چنین جامعه‌ای، روز به روز انسان‌های ستمگر قدرت بیشتری بیندا می‌کنند و دیگران را در خدمت امیال خود به کار می‌گیرند.

۶۸ عبارت شریفه «أَمْ جَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ حَلَقَوْنَ كَحْلِيقَهِ فَتَشَابَهَ الْخَلْقُ عَلَيْهِمْ: یا آن‌ها شریک‌هایی برای خدا قرار داده‌اند که [آن شریکان هم] مثل خداوند آفرینشی داشته‌اند و در نتیجه [این دو] آفرینش بر آنان مشتبه شده

۱ **۸۱** سمعونی‌های بههون منبع الهامی برای بسیاری از هنرمندان و موسیقی‌دانان از قرن نوزدهم فراهم کرده است.

- (۱) الهام؛ منبع الهام؛ [مذهب] وحی (۲) مجموعه؛ جمع‌آوری، گردآوری (۳) تخیل؛ خیال، تصور (۴) آمادگی؛ آماده‌سازی؛ تهیه

۲ **۸۲** آن وکیل تلاش کرد تا از موکل خود دفاع کند و او را از گذراندن باقی عمرش در زندان حفظ کند.

- (۱) کم شدن، کاهش یافتن؛ کم کردن، کاهش دادن (۲) توسعه دادن، گسترش دادن؛ شکل دادن (به) (۳) توصیف کردن، شرح دادن، تعریف کردن (۴) دفاع کردن از؛ حمایت کردن از، پشتیبانی کردن از

۳ **۸۳** ما باید اتفاق انبار را کاملاً تمیز کنیم و یک دسته چیزها را به خیریه اهدا کنیم.

- (۱) محافظت کردن (از)؛ نگهداری کردن (از) (۲) نجات دادن؛ پسانداز کردن، کنار گذاشتن (۳) [پول، خون و غیره] بخشیدن، اهدا کردن (۴) [ورژن] موج‌سواری کردن؛ [در اینترنت] گشت‌وگذار کردن

۴ **۸۴** وقتی او متوجه تمام آسیبی که سیل رسانده بود، شد، ناگهان زیر گریه.

(۱) مراقبت کردن از، مواضیت کردن از

(۲) [SAXATMAN و غیره] به قصد دزدی وارد شدن

(۳) ناگهان شروع به ... کردن

(۴) [موانع و مشکلات] غلبه کردن؛ [شخص] فراموش کردن “burst into tears”

۵ **۸۵** سخنان او به رسانه‌ها عمدتاً ناواضع بود - او گزارش‌ها را تکذیب نکرد ولی آن‌ها را تایید نمکرد.

(۱) [خبر، گزارش] تصدیق کردن، تایید کردن

(۲) قدر ... را دانستن، ارج نهادن (به)؛ درک کردن

(۳) جمع کردن؛ [چمدان، بار] تحویل گرفتن؛ رفتن و برداشتن

(۴) دفاع کردن از؛ حمایت کردن از، پشتیبانی کردن از

۶ **۸۶** در کنار رویکردی مثبت و رژیم غذایی سالم، سطح تدرستی تو نقش مهمی در [این‌که] چه احساسی داری، بازی می‌کند.

(۱) بخشنده، سخاوتمند؛ [هدیه و غیره] سخاوتمندانه

(۲) سالم، تدرست

(۳) تنبیل، بی‌حال

(۴) مراقب، مواطی، باحتیاط

۷ **۸۷** شنوازی آن مرد جوان با گوش دادن پیاپی به پخش‌کننده آش با صدای حداکثر، برای همیشه آسیب دید.

(۱) به طرز هیجان‌انگیز، به طور مهیج

(۲) بنا بر گزارش، از قرار معلوم، ظاهراً

(۳) به طور صلح‌آمیز، با صلح و صفا؛ آرام، آسوده

(۴) مکرراً، پیاپی، بارها

زبان انگلیسی

۷۶

۳ **گزند کنیون** پارکی ملی در آریزوناست و هر سال توسط میلیون‌ها گردشگر بازدید می‌شود.

توضیح: فعل “visit” (بازدید کردن) در این‌جا فعلی متعدد است و از آن جا که مفعول آن “The Grand Canyon” (گزنه) (۳) دیده می‌شود. خالی به ساختار مجھول نیاز است که تنها در گزنه (۳) دیده می‌شود. دقت کنید؛ با توجه به این‌که اشاره جمله به موضوعی کلی است که هر سال اتفاق می‌افتد، ساختار مجھول را در زمان حال ساده (am / is / are + p.p.) به کار می‌بریم.

۷۷

۲ **کدامیک از جملات زیر از لحاظ دستور زبان نادرست است؟**

- (۱) او یکی از مشهورترین دانشمندان زنده است، مگر نه؟ (۲) وقتی در مدرسه بودیم تو هیچ وقت واقعاً من را دوست نداشتی، مگر نه؟ (۳) همه افراد در شرکت دریاره پروژه جدید تردید دارند، مگر نه؟

(۴) او برای یکی دو ماه گذشته داشته به شدت درس می‌خوانده، مگر نه؟

توضیح: با توجه به گزینه‌ها، در این سؤال، پرسش تأییدی مدنظر است. دقت داشته باشید که اگر در جمله از کلماتی مانند “never” (هرگز)، “nothing” (هیچ)، “none” (هیچ‌کدام)، “nobody” (هیچ‌کس)، (هیچ‌چیز) و ... استفاده شود، هر چند ظاهر جمله مثبت است، در ساخت پرسش تأییدی آن را جمله‌ای منفی در نظر می‌گیریم و پرسش تأییدی آن را به صورت مثبت می‌آوریم. بنابراین در گزنه (۲) نیز پرسش تأییدی مناسب به صورت مثبت “did you” می‌باشد.

۷۸

۴ **در طول سال‌های کالجم، ماشین سبز زیبای بزرگ قدیمی‌ای داشتم و همه همکلاسی‌هایم آن را دوست داشتم.**

توضیح: ترتیب صفات را یک بار مرور می‌کنیم تا پاسخ صحیح این سؤال نیز مشخص شود:

اسم + جنس + ملیت + زنگ + سن + اندازه + کیفیت / عقیده + حرف تعریف

همان‌طور که می‌بینید، صفت اندازه (در این جا “big”) قبل از صفت زنگ (در این جا “green”) می‌آید (رد گزینه‌های (۱)، (۲) و (۳)).

۷۹

۲ **A: «این لباس به آن زیبایی که در سایت به نظر می‌رسید نیست.»**

B: «آر، من هم فکر می‌کدم زیباتر از این باشد.»

توضیح: ابتدا دو ساختار صفت برابری و صفت برتری را که مدنظر این سؤال است، مرور کنیم:

صفت برابری: ... + as + صفت + as +

صفت برتری برای صفات‌های چندبخشی: ... + than + صفت + more +

با توجه به حرف اضافه “as” پس از جای خالی اول، در این جای خالی به صفت برابری نیاز است که ساختار صحیح آن در گزینه‌های (۲) و (۴) دیده می‌شود. از سوی دیگر، پس از جای خالی دوم حرف اضافه “than” را بینیم که نشان‌دهنده صفت برتری است. بنابراین جای خالی دوم برای صفت چندبخشی “beautiful” با ساختار به کار رفته در گزینه‌های (۱) و (۲) می‌تواند به طور صحیحی کامل شود.

۸۰

۲ **او به طور مناسب برای آزمون آماده نبود و در نتیجه نمره خیلی بدی گرفت.**

(۱) ناقص، ناتمام

(۲) افتضاح، خیلی بد؛ وحشتناک

(۳) شگفت‌انگیز؛ عجیب، تعجب‌آور

(۴) روشن، آشکار، واضح؛ شفاف، زلال

استرالیایی‌ها یک سنت قوی اهدا کردن پول برای موضوعات مهم دارند. بسیاری از خیریه‌ها و سازمان‌ها بر هدایا تکیه دارند تا به آن‌ها کمک کنند [که] کارشان را انجام دهند. هدایا می‌توانند به بیمارستان‌ها کمک کنند تا درمان حیات‌بخش ارائه دهند، [کمک کنند تا] مؤسسات رفاهی از افراد در بحران مراقبت کنند و خدمات اضطراری، افراد را در فجایع طبیعی هم چون آتش‌سوزی اینم حفظ کنند.

فاایده هدایا به سازمان‌های اجتماعی به صورت مستقیم توسط ترور کرکنل مشاهده شده است، یک رئیس خدمه نجات در [مؤسسه] خدمات نجات هلیکوپتری وستپک.

به عنوان قدیمی ترین خدمات جستجو و نجات شهر وندی در استرالیا، این مؤسسه بیش از ۸۰،۰۰۰ عملیات در ۴۷ سال گذشته اجرا کرده است. آقای کرکنل گفت: «با حمایت جامعه، ما می‌توانیم به انجام دادن کارهایمان [در] کمک کردن به استرالیایی‌ها در زمان‌هایی که بیش از همه به آن نیاز دارند، ادامه دهیم. این یعنی برای چهار دهه گذشته، خدمات ما در سراسر استرالیا بدون [آن که] کسی هرگز نیاز باشد پولی برای نجات داده شدن پردازد، عمل کرده است.»

از طریق حمایت اجتماعی، [مؤسسه] خدمات نجات هلیکوپتری وستپک قادر است که تا ۱۶ هلیکوپتر را در بین ۱۳ پایگاه به کار بگیرد و ۸۴ درصد از جمعیت استرالیایی را در طول ماه‌های تابستان با کمک بیش از ۳۰۰ [متخصص] حرفة‌ای نجات و داوطلب پوشش دهد.

۳ ۹۳ تمرکز اصلی متن چیست؟

(۱) چگونه هدایا زندگی‌های مردم را در سراسر جهان نجات می‌دهد
(۲) چگونه استرالیایی‌ها به فرزندانشان یاد می‌دهند که بخشندۀ باشند

(۳) نقش مهم هدایا در خدمات اجتماعی استرالیا

(۴) چرا استرالیایی‌ها باید بیشتر به خیریه‌ها اهدا کنند

۲ ۹۴ کدام‌یک از موارد زیر به بهترین نحو ساختار اطلاعات را در

متن توصیف می‌کند؟

(۱) واقعیت اجتماعی ارائه شده و سپس پیشینهٔ تاریخی آن توضیح داده شده است.

(۲) گزاره‌ای عمومی مطرح شده و سپس مثالی داده شده تا آن را شرح دهد.

(۳) خدماتی اجتماعی عنوان شده و سپس چالش‌های آن توضیح داده شده است.

(۴) فرایندی کلی عنوان شده و سپس گام‌های آن توضیح داده شده است.

۲ ۹۵ ضمیر زیرخطدار "it" در پاراگراف ۳ به چه چیزی اشاره می‌کند؟

(۱) حمایت جامعه

(۲) کمک کردن به استرالیایی‌ها

(۳) [مؤسسه] خدمات نجات هلیکوپتری وستپک

(۴) سنت اهدا کردن پول

۴ ۹۶ واژه "rescue" (نجات دادن؛ رهانیدن) در پاراگراف ۳

نژدیک‌ترین معنی را به "save" دارد.

(۱) محافظت کردن (از)؛ نگهداری کردن (از)

(۲) آماده کردن، حاضر ساختن؛ فراهم کردن

(۳) [پول، خون و غیره] بخشیدن، اهدا کردن

(۴) نجات دادن؛ پس انداز کردن، کنار گذاشتن

در عمق جنگل‌های استوایی مکزیک، مردم مایا‌ای بکی از شگفت‌انگیزترین تمدن‌های کهن را ساختند. که بین [سال‌های] ۲۵۰ تا ۹۰۰ پس از میلاد به اوج خود رسید. مایا‌ی ها شهرهایی با معابد عظیم سنتی ساختند. هر شهر مرکز یک پادشاهی جداگانه بود، با پادشاهی که همانند یک خدا [با او] رفتار می‌شد. مایا‌ی ها دانشمندان بزرگی بودند که سیستم‌هایی از ریاضیات و نجوم را شکل دادند. آن‌ها حتی سیستم نگارشی خود را ساختند و از آن استفاده کردند تا کتبه‌هایی را درباره تاریخشان روی لوح‌هایی سنگی بتراسند که در شهرهایشان نصب می‌کردند. علی‌رغم فرهیختگی‌شان، مایا‌ی ها تنها از ساده‌ترین فناوری برخوردار بودند. آن‌ها از ابزارهای سنگی استفاده می‌کردند و درباره چرخ [چیزی] نمی‌دانستند. تا قرن شانزدهم، اسپانیایی‌ها این منطقه را به تصرف در آورده بودند.

۲ ۸۸

- (۱) عمق، ژرف
- (۲) ارتفاع؛ اوج
- (۳) طول، درازا
- (۴) پهنا، عرض؛ گستره

۱ ۱۹

توضیح: فعل "treat" (رفتار کردن، برخورد کردن) فعلی متعدد است و از آن جا که مفعول آن (a king) پیش از جای خالی آمده آن را در ساختار مجهول گذشته ساده (was / were + p.p.) به کار می‌بریم. دقت کنید: از آن جا که این فعل مربوط به اتفاقی است که در گذشته رخ داده و به پایان رسیده است، آن را در ساختار حال کامل به کار نمی‌بریم (رد گزینه‌های (۳) و (۴)).

۲ ۹۰

- (۱) رشد کردن، بزرگ شدن
- (۲) توسعه دادن، گسترش دادن؛ شکل دادن (به)
- (۳) پیش رفتن، پیشروی کردن؛ پیشرفت کردن
- (۴) مخاطب قرار دادن؛ پرداختن به، توجه کردن به

۱ ۹۱

توضیح: با توجه به مفهوم جمله و گزینه‌ها مشخص است که در جای خالی به عبارتی نیاز داریم که معنای "سیستم نگارشی" را برساند. برای این منظور می‌توان "writing" (نگارش)، را پیش از "system" (سیستم) بیاریم تا نقش صفت را برای آن بازی کند.

دقت کنید: در گزینه‌های (۲) و (۳) حتی اگر قصد داشته باشیم بین دو کلمه ارتباط ملکی برقرار کنیم، ساختار ملکی به صورت بر عکس شکل گرفته به صورتی که ترجمه آن «نگارش سیستم» می‌شود و بی معناست. در گزینه (۴) نیز اگر بیان هدف از این سیستم مدنظر باشد پس از آن به مصدر با "to" نیاز است که چنین چیزی را نمی‌بینیم.

۱ ۹۲

توضیح: با توجه به مفهوم جمله و گزینه‌ها و این موضوع که پس از جای خالی حرف اضافه "than" را نمی‌بینیم در جای خالی به صفت برتری نیاز نداریم (رد گزینه (۴)). همچنین از آن جا که جای خالی قرار است نقش مفعول "had" را بازی کند، نیاز به یک اسم یا عبارت اسمی است و نمی‌توان از جمله‌ای کامل و مستقل استفاده کرد (رد گزینه (۳)). از طرفی کاربرد همزمان "est" و "most" در ساختار صفت برترین نادرست است (رد گزینه (۲)) و ساختار این صفت برای صفت‌های تکبخشی (مانند "simple") در اینجا) به صورت زیر است که در گزینه (۱) به درستی دیده می‌شود:

اسم + -est + صفت + the + صفت +

ریاضیات

۱۰۱

$$\begin{array}{c} \text{دو تا س} \\ \uparrow \\ n(S) = 2^3 \times 6^2 = 8 \times 36 = 288 \\ \downarrow \\ \text{سه سکه} \end{array}$$

۱۰۲ تعداد کل جایگشت‌های ساخته شده با حروف کلمه «زمستان»:

$$n(S) = 6! = 720$$

تعداد حالاتی که کلمه ۶ حرفی به «ن» ختم شود:

$$\frac{1}{n} \times \frac{5}{5} \times \frac{4}{4} \times \frac{3}{3} \times \frac{2}{2} \times \frac{1}{1} = 120$$

$$P(A) = \frac{n(A)}{n(S)} = \frac{120}{720} = \frac{1}{6}$$

۱۰۳ تعداد کل اعداد ساخته شده شش رقمی:

$$n(S) = 6! = 720$$

برای آن که عدد ساخته شده بزرگ‌تر از ۳۰۰۰۰۰ باشد، باید اولین خانه سمت چپ یکی از ارقام ۴، ۵ و ۶ قرار گیرند:

$$n(A) = \frac{4}{3, 4, 5, 6} \times \frac{5}{5} \times \frac{4}{4} \times \frac{3}{3} \times \frac{2}{2} \times \frac{1}{1} = 4 \times 5!$$

$$P(A) = \frac{n(A)}{n(S)} = \frac{4 \times 5!}{6!} = \frac{4 \times 5!}{6 \times 5!} = \frac{4}{6} = \frac{2}{3}$$

۱۰۴ یعنی باید در ۳ فصل متفاوت به دنیا آمده باشند:

$$P(A) = \frac{4 \times 3 \times 2}{4^3} = \frac{6}{16} = \frac{3}{8}$$

۱۰۵

$$A = \{(2, 1), (2, 2), (2, 3), (2, 4), (2, 5), (2, 6), (1, 2),$$

$$(3, 2), (4, 2), (5, 2), (6, 2)\} \Rightarrow n(A) = 11$$

۱۰۶ تعداد کل اعداد دورقمی ساخته شده:

تعداد حالات مطلوب شامل همه اعداد ۹۹ تا ۵۱، به جز اعداد ۸۸، ۷۷، ۶۶، ۵۵، ۴۴، ۳۳، ۲۲، ۱۱ و ۰۰ (اعداد نمی‌توانند دو رقم یکسان داشته باشند) و همچنین ۶۰، ۵۰، ۴۰ و ۳۰ است (بین ارقام صفر نداریم) که تعداد آنها برابر ۴۰ - ۵ = ۴۵ تا است.

$$P(A) = \frac{n(A)}{n(S)} = \frac{45}{72} = \frac{5}{8}$$

۱۰۷ فضای نمونه‌ای برابر ۲۰ است:

$$A = \{(1, 1), (2, 2), (3, 3), (4, 4)\} \Rightarrow n(A) = 4$$

$$P(A) = \frac{n(A)}{n(S)} = \frac{4}{20} = \frac{1}{5}$$

۱۰۸ قسمت رنگی شامل A اجتماع B است که از اجتماع این دو مجموعه، قسمت‌هایی که با C مشترک هستند، انتخاب شده‌اند، یعنی:

$$(A \cup B) \cap C$$

$$n(S) = 43 + 37 + 34 + 36 + 22 + 18 + 24 = 250 \quad ۱۰۹$$

تعداد افراد با گروه خونی B مجموعاً ۷۰ نفر است:

$$P(A) = \frac{n(A)}{n(S)} = \frac{70}{250} = \frac{7}{25} = 0.28$$

دانشمندان با استفاده از فسیل‌های پلانکتون اقیانوسی و الگوهای اقلیمی محاسبه کرده‌اند که در طول سردترین بخش از آخرین عصر یخبندان، دقیقاً چقدر روح زمین سرد بوده است. دمای جهانی میانگین در طول این دوره حدود $\frac{7}{8}$ درجه سلسیوس بود، حدود ۷ درجه سلسیوس سردر از [سال] ۲۰۱۹. آن‌ها دریافت‌های [که] مناطقی به خصوص پسیار سردر از متوسط جهانی بوده است. مناطق قطبی پسیار بیشتر از [مناطق] استوایی سرد می‌شوند، [تا آن‌جا که] منطقه قطب شمال ۱۴ درجه سلسیوس سردر از متوسط جهانی [بود].

دیرینه‌ای اقلیم‌شناس دانشگاه آریزونا، جسیکا تیرنی گفت: «اقلیم‌های گذشته تنها اطلاعاتی است که ما داریم درباره [این‌که] وقتی زمین تا حد زیادی سرد یا گرم می‌شود چه اتفاقی می‌افتد. بنابراین با مطالعه آن‌ها، می‌توانیم بهتر بفهمیم در آینده چه انتظاری داشته باشیم.»

در طول عصر یخبندان، که از ۱۱۵,۰۰۰ تا ۱۱,۰۰۰ سال پیش ادامه یافت، یخسارهای عظیم بخش‌های بزرگی از آمریکای شمالی، آمریکای جنوبی، اروپا و آسیا را پوشاند و پستانداران بزرگ مانند ماموت‌ها روی زمین زندگی می‌کردند.

انسان‌ها برای نخستین بار در طول عصر یخبندان [با] گذر از سرزمینی بینابیشی که زمانی سبیری را به آلاسکا متصل می‌کرد، وارد آمریکای شمالی شدند. باور بر آن است که شکار انسانی در انقراض‌های عمده بسیاری از گونه‌ها در سطح جهان در پایان عصر یخبندان سهیم بوده است.

۹۷ ۳ متن اساساً می‌کوشد به کدامیک از سؤالات زیر پاسخ دهد؟

(۱) گونه‌های حیوانی چگونه در پایان عصر یخبندان منقرض شدند؟

(۲) پس از عصر یخبندان چه چیزی سبیری و آلاسکا را از هم جدا کرد؟

(۳) آخرین عصر یخبندان روح زمین در واقع به چه شکل بود؟

(۴) آخرین عصر یخبندان روح زمین چه مدت ادامه یافت؟

۹۸ ۱ براساس متن، کدامیک از موارد زیر درباره عصر یخبندان صحیح نیست؟

(۱) این [عصر] آن چنان دوره سردی بود که تنها پلانکتون‌ها و برخی میکروآرگانیسم‌های دیگر می‌توانستند زندگی کنند.

(۲) برخی فسیل‌ها از این دوران باقی مانده است که به دانشمندان کمک می‌کند [تا] عصر یخبندان را مطالعه کنند.

(۳) این [عصر] برای بیش از ۱۰۰,۰۰۰ سال ادامه یافت و بیش از ۱۰,۰۰۰ سال قبل پایان پذیرفت.

(۴) بعضی از جانوران که در آن دوران زندگی می‌کردند منقرض نشدن و همچنان وجود دارند.

۹۹ ۲ براساس [آفته] جسیکا تیرنی، مایا اقلیم‌های گذشته را می‌خوانیم ..... .

(۱) تا از انقراض‌های عمده در آینده جلوگیری کنیم

(۲) تا دیدگاه بهتری نسبت به آینده داشته باشیم

(۳) زیرا ما فقط درباره گذشته کنگاکاویم

(۴) زیرا زمین دوباره دارد سرد می‌شود

۱۰۰ ۴ عبارت "have contributed to" (سهم بوده است در، دست داشته است در) در پاراگراف آخر می‌تواند به بهترین نحو با

"have been part of the reason for" (جایگزین شود).

(۱) جلوگیری کرده است از

(۲) به عنوان نتیجه ... آمده است

(۳) در همان زمان ... رخ داده است (۴) بخشی از دلیل ... بوده است

$$\begin{cases} (4, 3) \\ (4, n-2m) \end{cases} \Rightarrow n-2m=3 \xrightarrow{m=3} n-2(3)=3 \\ \Rightarrow n-6=3 \Rightarrow n=9 \\ \text{و در نهایت داریم:} \end{math>$$

$$n-m^2 = 9-(3)^2 = 9-9=0$$

$$f(a)=12 \Rightarrow a^2-4a=12 \Rightarrow a^2-4a-12=0 \quad 1 \quad 117$$

$$\Rightarrow (a+2)(a-6)=0 \Rightarrow \begin{cases} a+2=0 \Rightarrow a=-2 \\ a-6=0 \Rightarrow a=6 \end{cases}$$

از آن جا که در تابع داده شده مشخص شده است که دامنه (ورودی‌های تابع) باید اعداد حقیقی نامنفی باشند، بنابراین a فقط می‌تواند ۶ باشد.

ابتدا شیب خط داده شده را به دست می‌آوریم:

$$4y-3x-2=0 \Rightarrow 4y=3x+2 \xrightarrow{\div 4} y=\frac{3}{4}x+\frac{2}{4} \Rightarrow m=\frac{3}{4}$$

حال با داشتن شیب $m=\frac{3}{4}$ و مختصات یک نقطه از خط $(2, -4)$ معادله خط (ضابطه) تابع $f(x)$ را می‌نویسیم:

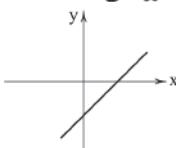
$$y=mx+n \xrightarrow[m=\frac{3}{4}]{x=-4, y=2} 2=(\frac{3}{4})(-4)+n$$

$$\Rightarrow 2=-3+n \Rightarrow n=5$$

$$y=mx+n \xrightarrow[m=\frac{3}{4}]{n=5} y=\frac{3}{4}x+5 \Rightarrow f(x)=\frac{3}{4}x+5$$

$$f(-2)=\frac{3}{4}(-2)+5=-\frac{3}{2}+5=\frac{-3+10}{2}=\frac{7}{2}=3.5$$

شیب این خط مثبت و عرض از مبدأ آن منفی است؛ نمودار کلی این‌گونه خطوط به صورت زیر است که از ناحیه دوم عبور نمی‌کند.

1 120

$$4y^2+xy-5y=0 \xrightarrow{\text{فاکتور از } y} y(4y+x-5)=0$$

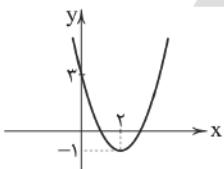
شیب این خط صفر است.

$$\Rightarrow \begin{cases} y=0 \\ 4y+x-5=0 \end{cases} \Rightarrow 4y=-x+5 \xrightarrow{\div 4} y=-\frac{1}{4}x+\frac{5}{4}$$

$$\Rightarrow y=-\frac{1}{4}x+\frac{5}{4} \Rightarrow \text{شیب} = -\frac{1}{4}, \text{ عرض از مبدأ} = \frac{5}{4}$$

$$x-2=0 \Rightarrow x=2 \Rightarrow \begin{cases} 2 \\ -1 \end{cases} \quad 3 \quad 121$$

نمودار منحنی را رسم می‌کنیم:

همان‌طور که مشاهده می‌شود، نمودار تابع، محور x را در دو نقطه و در سمت راست مبدأ قطع می‌کنند.

در مورد دو پیشامد ناسازگار داریم:

$$P(A \cup B) = P(A) + P(B)$$

$$\frac{3}{5} = \frac{225}{1000} + P(B)$$

$$\Rightarrow P(B) = \frac{3}{5} - \frac{225}{1000} = \frac{600 - 225}{1000} = \frac{375}{1000} = 0.375$$

$$n(S) = 36$$

4 111

از ۳۶ حالت پرتاب دو تا س در ۶ حالت اعداد یکسانند. از ۳۰ حالت باقی‌مانده در نصف حالات (۱۵ حالت)، تا س دوم بزرگ‌تر از تا س اول است (و بالعکس).

$$P(A) = \frac{n(A)}{n(S)} = \frac{15}{36} = \frac{5}{12}$$

4 112

$$\left. \begin{array}{l} n(S) = 6 \times 6 = 36 \\ A = \{(5, 6), (6, 5), (6, 6)\} \Rightarrow n(A) = 3 \end{array} \right\}$$

$$\Rightarrow P(A) = \frac{n(A)}{n(S)} = \frac{3}{36} = \frac{1}{12}$$

$$n(S) = 2 \times 6 = 12$$

2 113

حالاتی که تا س عدد اول و سکه رو ظاهر شده است:

$$A = \{(2, \text{رو}), (3, \text{رو}), (5, \text{رو}), (3, \text{دو})\} \Rightarrow n(A) = 3$$

$$P(A) = \frac{n(A)}{n(S)} = \frac{3}{12} = \frac{1}{4}$$

۲ ۱۱۴

فضای نمونه‌ای انتخاب ۳ مهره از مجموع ۴+۵=۹ مهره است:

$$\binom{9}{3} = \frac{9!}{3!6!} = \frac{9 \times 8 \times 7 \times 6!}{3 \times 2 \times 1 \times 6!} = 84$$

می‌خواهیم فقط ۲ مهره قرمز باشد، پس ۱ مهره هم آبی خواهد بود:

$$P(A) = \frac{\binom{5}{2} \binom{4}{1}}{\binom{9}{3}} = \frac{10 \times 4}{84} = \frac{10}{21}$$

1 115

فضای نمونه‌ای انتخاب ۴ نفر از مجموع ۴+۶=10 نفر است:

$$n(S) = \binom{10}{4} = \frac{10!}{4!6!} = \frac{10 \times 9 \times 8 \times 7 \times 6!}{4 \times 3 \times 2 \times 1 \times 6!} = 210$$

برای آن‌که حداقل ۳ نفر از رشته انسانی باشند، باید حالات زیر را در نظر بگیریم:

$$\binom{6}{3} \binom{4}{1} = 20 \times 4 = 80$$

الف) ۳ داوطلب انسانی و ۱ داوطلب تجربی؛

با

$$\binom{6}{4} \binom{4}{0} = 15 \times 1 = 15 \quad \text{ب) ۴ داوطلب انسانی و صفر داوطلب تجربی:}$$

$80 + 15 = 95$ تعداد کل حالات مطلوب برابر است با:

$$P(A) = \frac{n(A)}{n(S)} = \frac{95}{210} = \frac{19}{42}$$

1 116

$$\begin{cases} (6, 5) \\ (6, m+2) \end{cases} \Rightarrow m+2=5 \Rightarrow m=5-2=3$$

$$f = \{(6, 5), (4, 3), (6, 5), (-1, 4), (4, n-2m)\}$$

$$\begin{aligned} (-2) \times \begin{cases} x - 3y = 2 \\ 2x - y = 2 \end{cases} &\Rightarrow \begin{cases} -2x + 6y = -4 \\ 2x - y = 2 \end{cases} \\ 5y = -2 &\Rightarrow y = -\frac{2}{5} \\ \frac{y = -\frac{2}{5}}{2x - (-\frac{2}{5}) = 2} &\Rightarrow 2x = 2 - \frac{2}{5} \Rightarrow 2x = \frac{8}{5} \\ \Rightarrow x = \frac{\frac{8}{5}}{2} = \frac{4}{5} &= \frac{4}{5} \end{aligned}$$

و در نهایت:

$$xy = \frac{4}{5} \times -\frac{2}{5} = -\frac{8}{25} = -0.32$$

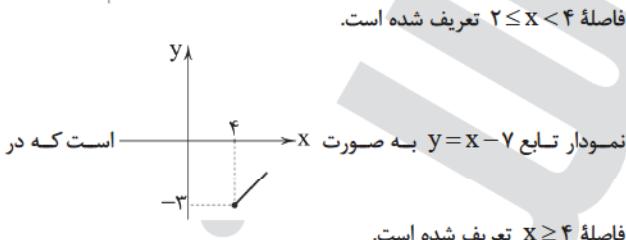
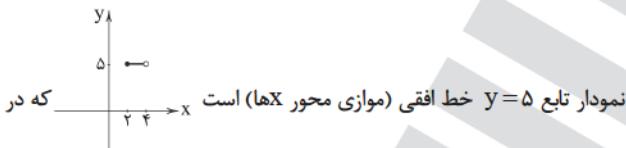
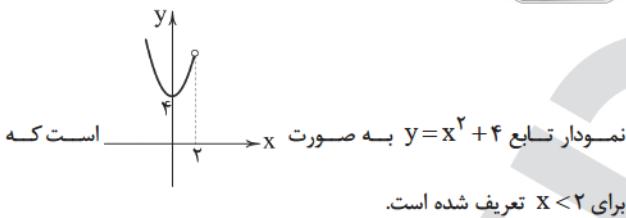
۲ ۱۲۷

$$\begin{aligned} -\frac{1}{3} < 0 &\Rightarrow f(-\frac{1}{3}) = \sqrt{3(-\frac{1}{3}) + 5} = \sqrt{-1 + 5} = \sqrt{4} = 2 \\ \Rightarrow 2f(-\frac{1}{3}) &= 2 \times 2 = 4 \\ \frac{1}{2} > 0 &\Rightarrow f(\frac{1}{2}) = -(\frac{1}{2})^2 - \frac{1}{2} = -\frac{1}{4} - \frac{1}{2} = \frac{-1-2}{4} = -\frac{3}{4} \\ \Rightarrow 4f(\frac{1}{2}) &= 4 \times (-\frac{3}{4}) = -3 \end{aligned}$$

و در پایان داریم:

$$2f(-\frac{1}{3}) + 4f(\frac{1}{2}) = 4 - 3 = 1$$

۴ ۱۲۸

که ترکیب این سه تابع در نمودار گزینه (۴) نمایش داده شده است.
تابع سود را به دست می‌آوریم:

$\text{sign}(x) = 0$ می‌دانیم

$$\begin{aligned} x^2 + 2x - 8 &= 0 \Rightarrow (x-2)(x+4) = 0 \\ \begin{cases} x-2=0 \Rightarrow x=2 \\ x+4=0 \Rightarrow x=-4 \end{cases} &\xrightarrow{x<0} \text{غیرقابل قبول} \\ \text{قابل قبول} & \end{aligned}$$

$$\text{sign}(\sqrt{5} + x) = \text{sign}(\sqrt{5} - 4) = -1$$

کوچکتر از صفر

دو معادله را مساوی هم قرار می‌دهیم:

$$\begin{cases} y = x + m \\ y = x^2 + 2x \end{cases} \Rightarrow x^2 + 2x = x + m \Rightarrow x^2 + 2x - x - m = 0$$

$$\begin{cases} a = 1 \\ b = 1 \\ c = -m \end{cases} \Rightarrow \Delta = 0 \Rightarrow b^2 - 4ac = 0$$

$$\Rightarrow (1)^2 - 4(1)(-m) = 0 \Rightarrow 1 + 4m = 0 \Rightarrow 4m = -1$$

$$\Rightarrow m = -\frac{1}{4}$$

شرط آن که خط، منحنی تابع درجه دوم را در یک نقطه قطع کند آن است
که Δ معادله درجه دوم متناظر برابر صفر باشد.

۳ ۱۲۳

$$y = 2x^2 + ax + b \Rightarrow \begin{cases} a = 2 \\ b = a \\ c = b \end{cases}$$

$$x = \frac{-b}{2a} = \frac{-a}{2(2)} = -\frac{a}{4} = \frac{3}{4}$$

$$\Rightarrow 2a = 12 \Rightarrow a = 6$$

سهمی از نقطه $(-\frac{1}{2}, 0)$ عبور می‌کند، بنابراین مختصات آن در معادله سهمی صدق می‌کند:

$$\begin{aligned} y = 2x^2 + 6x + b &\xrightarrow{x=-\frac{1}{2}, y=0} 0 = 2(-\frac{1}{2})^2 + 6(-\frac{1}{2}) + b \\ \Rightarrow 0 = 2(\frac{1}{4}) - 3 + b &\Rightarrow 0 = -\frac{5}{2} + b \Rightarrow b = \frac{5}{2} \end{aligned}$$

۳ ۱۲۴

اگر طول مستطیل x و عرض آن را y در نظر بگیریم، داریم:
 $2(x+y) = 48 \Rightarrow x+y = 24$

ماکسیمم x و y وقتی حاصل می‌شود که این دو مقدار با هم برابر باشند:

$$\begin{cases} x = 12 \\ y = 12 \end{cases} \Rightarrow \max_{xy} = 12 \times 12 = 144$$

۴ ۱۲۵

$$P(x) = R(x) - C(x)$$

$$P(x) = (-0.1x^2 + 90x) - (2000 + 30x)$$

$$P(x) = -\frac{1}{10}x^2 + 90x - 2000 - 30x = -\frac{1}{10}x^2 + 60x - 2000$$

$$\begin{cases} x = \frac{-b}{2a} = \frac{-60}{2(-\frac{1}{10})} = \frac{300}{10} = 30 \\ y = -\frac{1}{10}(30)^2 + 60(30) - 2000 = -9000 + 18000 - 2000 = 8800 \end{cases}$$

۴ ۱۲۶

برد تابع ثابت تکعصوی است و در اینجا عدد ۲ است، پس:
 $x - 3y = 2, 2x - y = 2$

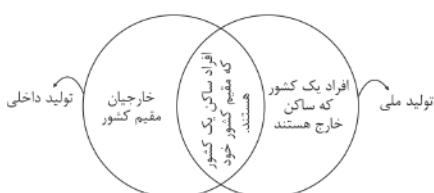

اقتصاد

(الف) حسابداری ملی شاخه‌ای از مطالعات اقتصادی است که با ارائه شاخص‌های گوناگون به بررسی و اندازه‌گیری فعالیت‌های اقتصادی در سطح ملی می‌پردازد.

(ب) فعالیت با غبانی زنان خانه‌دار در باعچه منزل خود چون در مقابل آن پول دریافت نمی‌شود، از بازار عبور نکرده است؛ بنابراین تولید محسوب نمی‌شود.

(ج)

(الف) ۱۳۷

$$9450 - 8730 = 720 : \text{افزایش قیمت‌ها در سال دوم}$$

$$12,320 - 10,450 = 1870 : \text{افزایش قیمت‌ها در سال سوم}$$

(ب)

$$8730 - 7830 = 900 : \text{افزایش تولید در سال دوم}$$

$$10,450 - 7830 = 2620 : \text{افزایش تولید در سال سوم}$$

(۳) ۱۳۸

$$\begin{array}{r} \text{مرحله اول} \\ \hline 6000 \end{array} \xrightarrow{\quad \quad \quad} \begin{array}{r} \text{مرحله دوم} \\ \hline 3500 \end{array} \xrightarrow{\quad \quad \quad} \begin{array}{r} 9500 \\ \hline \end{array}$$

(الف)

$$\begin{array}{r} \text{مرحله سوم} \\ \hline 2500 \end{array} \xrightarrow{\quad \quad \quad} \begin{array}{r} \text{مرحله چهارم} \\ \hline 7000 \end{array} \xrightarrow{\quad \quad \quad} \begin{array}{r} 20,000 \\ \hline \end{array}$$

(ب)

ارزش نهایی محصول = ارزش محصول در مرحله آخر

برای محاسبه مواد غذایی ابتدا تن را تبدیل به کیلو می‌کنیم و سپس در قیمت ضرب می‌کنیم.

$$70(1000) \times 300,000 = 21,000,000,000 : \text{ارزش مواد غذایی}$$

$$680 \times 25,000,000 = 17,000,000,000 : \text{ارزش ماشین آلات}$$

$$150,000 \times 140,000 = 21,000,000,000 : \text{ارزش پوشاش}$$

حال برای محاسبه تولید ناخالص، همه ارقام تولیدی را با هم جمع می‌کنیم:

$$21,000,000,000 + 17,000,000,000 + 21,000,000,000$$

$$+ 8,900,000,000 = 67,900,000,000$$

در قدم بعدی برای محاسبه تولید خالص باید استهلاک را محاسبه کنیم:

$$21,000,000,000 \times \frac{1}{3} = 7,000,000,000$$

تولید خالص = استهلاک - تولید ناخالص

$$67,900,000,000 - 7,000,000,000 = 60,900,000,000$$

(۴) ۱۳۰ درتابع پلکانی همه ضابطه‌ها عدد ثابت هستند، بنابراین ضریب X باید صفر باشد.

$$2a - 1 = 0 \Rightarrow 2a = 1 \Rightarrow a = \frac{1}{2} \Rightarrow a + 1 = \frac{1}{2} + 1 = \frac{3}{2}$$

$$\Rightarrow f(x) = \begin{cases} \frac{4}{2} & x > 2 \\ \frac{3}{2} & x < 2 \end{cases} \Rightarrow f(-5) = \frac{3}{2}$$

(۳) ۱۳۱

$$\text{کل هزینه برق مصرفی} = (100 \times 7000) + (100 \times 12000) + (40 \times 20000) \\ = 700,000 + 1,200,000 + 800,000 = 2,700,000$$

$$f(x) = [x - \frac{1}{2}] - [3x]$$

$$f(\frac{7}{4}) = [\frac{7}{4} - \frac{1}{2}] - [3(\frac{7}{4})] = [\frac{5}{4}] - [\frac{21}{4}] = 1 - 5 = -4$$

$$f(\frac{3}{4}) = [\frac{3}{4} - \frac{1}{2}] - [3(\frac{3}{4})] = [\frac{1}{4}] - [\frac{9}{4}] = 0 - 2 = -2$$

$$f(\frac{7}{4}) - f(\frac{3}{4}) = -4 - (-2) = -4 + 2 = -2$$

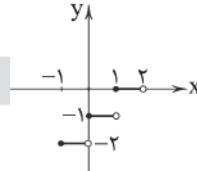
(۱) ۱۳۲

$$f(x) = [x - 1] = [x] - 1$$

$$-1 \leq x < 0 \Rightarrow f(x) = -1 - 1 = -2$$

$$0 \leq x < 1 \Rightarrow f(x) = 0 - 1 = -1$$

$$1 \leq x < 2 \Rightarrow f(x) = 1 - 1 = 0$$

(۴) ۱۳۴ نمودار تابع f در فاصله $4 \leq x \leq 6$ یک خط است که باید معادله آن را بنویسیم، از آن جا که این خط از نقاط $(2, 0)$ و $(6, 0)$ می‌گذرد، داریم:

$$m = \frac{y_2 - y_1}{x_2 - x_1} = \frac{2 - 0}{4 - 6} = \frac{-2}{-2} = 1$$

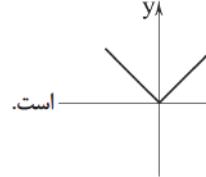
$$y = mx + n \xrightarrow{x=6, y=0} 0 = (-1)(6) + n \Rightarrow n = 6$$

$$y = -x + 6 \Rightarrow f(x) = \begin{cases} \frac{1}{2}x - 3 & 1 \leq x < 4 \\ -x + 6 & 4 \leq x \leq 6 \end{cases}$$

$$\left. \begin{aligned} f(5) &= -5 + 6 = 1 \\ f(2) &= \frac{1}{2}(2) - 3 = 1 - 3 = -2 \end{aligned} \right\} \Rightarrow f(5) - f(2) = 1 - (-2) = 3$$

(۲) ۱۳۵

$$f(x) = x \cdot \text{sign}(x) = \begin{cases} x & x > 0 \\ 0 & x = 0 \\ -x & x < 0 \end{cases}$$

بنابراین نمودار این تابع به صورت x است.

■■■ گزینه مناسب را در پاسخ به سوالات زیر مشخص کن (۱۹۰ - ۱۸۶):

٣ برسی سایر گزینه‌ها: ۱۸۶

- ۱) «إرضاء» مصدر در باب إفعال است و ماضی آن «أرضي» است؛ أرضي، يرضي، إرضاء.
- ۲) «الناس» جمع مکتّر نیست؛ چون شکل مفرد ندارد.
- ۳) «تدرك» فعل مجھول از فعل «أدرك، يدرك» است؛ پس ثلثی مزید و در باب إفعال است ته ثلثی مجرداً

٢ ترجمه و برسی گزینه‌ها: ۱۸۷

- ۱) تاریکی: حالتی که در آن روشنایی و نور نیست.
- ۲) جفد: پرنده‌ای است که دو چشمش در جهت‌های مختلفی حرکت می‌کند [چشم جفده ثابت است].
- ۳) دم: قسمتی از حیوان که در پشتیش قرار دارد و جمع آن «أذناب» است.
- ۴) هیزم: تنها و شاخه‌های خشک که برای روشن کردن آتش استفاده می‌شود.

٤ «أكبّر» مبتداست و «حيوان» مضاف‌إليه آن است. ۱۸۸

- دقّت گنید، در گزینه ۲ «صدور» اسم کانّ است نه مبتداً در گزینه‌های (۱) و (۳) هم «المسافة» و «الصلة» مضاف‌إليه ندارند.

٣ حرف مشبهه بالفعل «إنّ» کل جمله اسمیه را مورد تأکید قرار می‌دهد. در گزینه (۳) «إنّ» وجود دارد. ۱۸۹

- ۱) اسم لای نفی جنس چند شرط دارد؛ اول این که بلا فاصله بعد از «لا» می‌آید نه با فاصله [رد گزینه (۴)]. دوم؛ آخرش همیشه یک فتحه «ـ» قرار دارد نه تنوین فتحه [رد گزینه (۲)]. سوم؛ بدون «ال» است. [رد گزینه (۳)].

زبان عربی (اختصاصی)

■■ درست ترین و دقیق ترین جواب را در ترجمه یا تعریف یا مفهوم مشخص کن (۱۸۵ - ۱۸۱):

٢ ترجمه کلمات مهم: ۱۸۱

فهذا؛ پس این [هذا] مبتداست، اما در گزینه (۱) به صورت خبر ترجمه شده است. ضمناً [هذا] معنای «این چنین» نمی‌دهد. [رد گزینه (۳)] [این چنین؛ هکذا] / يوم البُعْثَةِ: روز رستاخیز است / ولکنکم: اما شما [حال آن‌که] در گزینه (۴) نادرست است. [كُنْشَمْ لَا تَعْلَمُونَ: نمی‌دانستید]

٤ ترجمه کلمات مهم: ۱۸۲

أخيسن؛ به نیکی انجام بده (دقّت گنید «أحسّن» فعل امر است از «أحسّن، يحسّن، إحسان» به معنای «خوب انجام دادن» [اشتباه گزینه‌های (۱) و (۲)] / غفلّك: کارت را [رد گزینه‌های (۱) و (۲)] / حتى يرتفع: تا بالا ببرد / عملک الحسن: کار نیکویت [رد گزینه‌های (۱) و (۲)] / شائلک: موقعیت را / لا تتكلّم: صحبت مکن، حرف مزن [اشتباه گزینه (۲) و (۳)] / أبداً: هرگز [در گزینه (۳) ترجمه نشده است. ضمناً «مبادا» در این گزینه معادلی ندارد.] / عقا: (= عن + ما) از آن چه [رد گزینه (۲)] / أنجَهَهْ آباُوك: پدرانت انجام داده‌اند

١ ترجمه کلمات مهم: ۱۸۳

يمكّتنا القول: می‌توانیم بگوییم [ضمیر «نا» در گزینه‌های (۲) و (۳) لحاظ نشده است]. / إن إصفهان: [كه] اصفهان / عاصمة إيران الثقافية: پایتخت فرهنگی ایران است [بوده است] در گزینه (۴) نادرست است. «به شمار می‌آید» در گزینه (۲) معادل «تَعَدُّ» است که در عبارت نداریم. / لاتّها تَضَمَّنُ: زیرا در بر دارد [در سایر گزینه‌ها «تضّمّن» درست ترجمه نشده است.]. / معالم تاريخية كثيرة: آثار تاریخی بسیاری را [«بی‌شمار» در گزینه‌های (۳) و (۴) ترجمه درستی نیست.].

٣ ترجمه کلمات مهم: ۱۸۴

«دشمنی؛ عداوة» نه «عَدُو؛ دشمن»! چون مضاف هست نباید «ال» بگیرد. [رد گزینه‌های (۱) و (۲)] / «دوستی؛ صداقّة» نه «صديق» دوست دوست و چون مضاف هست نباید «ال» بگیرد [رد گزینه‌های (۱) و (۲)]. / در گزینه (۲) «مَعْنَى» با «اضافی است. / بهتر: خَيْر»، «أَنْفَل» (أفضل: برتر)، در گزینه‌های (۱) و (۴) هم «عاقل» و «جاهل» باید معرفه باشند نه نکره و مضاف‌إليه هستندنا

٢ «علم، شکار و نوشتن بند است!؛ این عبارت ما را دعوت می‌کند به .....:

ترجمه و برسی گزینه‌ها:

- (۱) به دست آوردن دانش هرجا یافت شودا (۴)
- (۲) نگهداری دانش و پرهیز از از بین رفتن آن! [علم ماهیت فزاری دارد و باید با نوشتن آن را حفظ کرد تا از بین نرود.]. (۷)
- (۳) آشنا شدن با چگونگی نوشتن! (۴)
- (۴) به مردم آموزش دادن چگونگی شکار کردن را! (۴)

تاریخ

شهر ثروتمند سارد، پایتخت لیدی و تمامی آسیای صغیر را به تصرف خود درآورد. در نتیجه این فتوحات، حکومت هخامنشیان به ثروت هنگفتی دست یافت و با دولت - شهرهای یونانی همسایه شد. مؤسس سلسله هخامنشی پس از آن، چند سالی در مناطق شرقی فلات ایران سرگرم کشورگشایی بود و مناطق وسیعی را به قلمرو خود افزود.

۲۰۶ ۱ در زمان محمدشاه قاجار، یک افسر انگلیسی به نام سر هنری راولینسون موفق به خواندن خط میخی شد و سنگ‌نوشته داریوش هخامنشی را در بیستون ترجمه کرد.

۲۰۷ ۱ در حدود ۵ هزار سال پیش، نخستین شهرها در فلات ایران به وجود آمد. شوش و چرامیش در خوزستان؛ شهداد و جیرفت در کرمان؛ شهر سوخته در سیستان و سیلک در کاشان از جمله این شهرها بودند.

۲۰۸ ۱ عموم مورخان تا دویست سال پیش، در میان سلسله‌های حکومتی ایران باستان، تنها از تاریخ ساسانیان اطلاع و شناخت نسبتاً در خور توجهی داشتند و سلسله و شاهان اشکانی را تا حدودی می‌شناختند، اما چندان شناختی از سلسله‌های ایلام، ماد و هخامنشیان نداشتند و پادشاهان بزرگی چون کورش و داریوش هخامنشی را به درستی نمی‌شناختند.

۲۰۹ ۳ اگرچه ایرانیان در عصر باستان همچون یونانیان و رومیان در نوشت‌کتاب‌های تاریخی موفق نبودند، اما شواهد و قرائن زیادی وجود دارد که ثبت و ضبط وقایع و حوادث مهمنم، مورد توجه بوده است و دیبران مخصوصی به این کار اشتغال داشته‌اند. بنابراین، در ایران باستان، هر چند وضعیت تاریخ‌نگاری مانند یونان و روم مطلوب نبوده و مورخان بزرگی باه عرصه نگذاشته‌اند، اما به گفته هرودت، ایرانیان از شعور و آگاهی تاریخی بالایی برخوردار بوده‌اند.

۲۱۰ ۴ با خوانده شدن خط میخی، علاقه ارپاییان به فعالیت‌های باستان‌شناسی در ایران بیشتر شد و دولت فرانسه اجازه حفاری و سپس امتیاز انحصاری کاوش‌های باستانی را در سرتاسر ایران به دست آورد. پس از آن بود که باستان‌شناسانی از فرانسه به کشور ما آمدند و در محوطه باستانی شوش به حفاری و کاوش مشغول شدند.

۲۱۱ ۴ سلسله آل بویه را پسران ابوشجاع بویه (علی، حسن و احمد) از اهالی دیلم تأسیس کردند.

۲۱۲ ۳ بسیاری از سلسله‌ها بدون اجازه و تأیید خلیفه قدرت را به دست گرفتند. یعقوب لیث صفاری، بنیان‌گذار حکومت صفاریان، حسن بن زید، مؤسس حکومت علویان طبرستان و مردادویج برپاکننده سلسله زیاریان و پسران بویه که سلسله آل بویه را بنیان نهادند، از آن جمله بودند.

۲۱۳ ۱ با پایان گرفتن حکومت مأمون و خارج شدن اداره امور از دست وزیران ایرانی، حکومت عباسیان نیز به تدریج رو به ضعف و انحطاط گذاشت. در دوره ضعف و انحطاط عباسیان، قیام‌های ضدعباسیان و جنبش‌های استقلال‌طلبی، بخش‌های وسیعی از قلمرو خلافت از جمله ایران و شمال آفریقا و مصر را فراگرفت. رهبران برخی از این قیام‌ها و جنبش‌ها موفق شدند قدرت را در مناطقی به دست گرفته و سلسله‌های حکومتی مستقلی را تأسیس کنند. این وضعیت تا آن‌جا پیش رفت که دامنه قدرت سیاسی و اداری خلفاً به عراق و سرآجام شهر بغداد محدود شد. حتی امیران و سلاطین برخی از سلسله‌ها مانند آل بویه و سلجوقیان بر پایتخت عباسیان نیز تسليط یافتند. با این حال، احترام و جایگاه دینی خلفاً همچنان محفوظ ماند.

۲۱۴ ۲ در دوره قاجار، اداره ایالت آذربایجان با مرکزیت شهر تبریز، همواره به عهده ولیعهد بود.

۲۱۵ ۴ بررسی عبارت‌های نادرست،
(الف) حکومت گورکانی را محمد باز، نواده تیمور، تأسیس کرد. عبارت «با کمک انگلستان» نیز نادرست است.

۲۱۶ ۲ در دوره زند نوعی از بناها با کاربرد تاریخی گسترش یافت که به کلاه فرنگی معروف بود و آن بنای کوچک و گاهی تئینی بود که در وسط باغ‌ها یا تفریح‌گاه‌ها ساخته می‌شد.

۲۱۷ ۳ تا اواخر قرن ۱۸م، عامل اصلی تولید، نیروی بازوی انسان بود.

۲۱۸ ۴ روس‌ها با مشاهده توان نظامی نادر و جنگجویانش، پیش از برخورد نظامی، نیروهای خود را از ایران بیرون بردند.

۲۱۹ ۱ آقامحمدخان برای ایجاد یکپارچگی سیاسی و بازگرداندن حاکمیت دولت مرکزی به سرتاسر ایران بسیار کوشید.

۲۲۰ ۳ نادرشاه در امور اداری و اقتصادی، بیشتر از دوستان و نزدیکانش به عنوان مشاور استفاده می‌کرد و به وزارت و دیوان‌سالاری توجهی نداشت.

۲۲۱ ۱ پس از مرگ محمدشاه، ولیعهد او، ناصرالدین‌میرزا، با درایت میرزا تقی خان فراهانی بر تخت شاهی نشست.

۲۲۲ ۳ نظام اداری ایران در اوایل عصر قاجار بسیار کوچک بود و به چهار اداره یا وزارت‌خانه قدیمی مالیه، جنگ، عدلیه و امور خارجه محدود می‌شد.

۲۲۳ ۲ محاکم عرف به تخلفات و جرایم سیاسی و امنیتی مانند شورش، سرق، نزاع و عدم پرداخت مالیات رسیدگی می‌کردند. این محاکم را قضات و مأمورانی اداره می‌کردند که از مقام‌های حکومتی فرمان می‌برند و حقوق می‌گرفتند.

۲۲۴ ۳ ظروف سفالی ساده و نقش‌دار متنوعی از سکونتگاه‌های باستانی ایران به دست آمده است. این ظروف در سرزمین‌های دیگر، از جمله بین‌النهرین مشتریان فراوانی داشت.

۲۲۵ ۳ از آن‌جا که اقتصاد بین‌النهرین نیازمند منابع طبیعی و معدنی فلات ایران بود، فرمانروایان سومری و اکدی پیاپی به سرزمین ایلامی‌ها لشکرکشی می‌کردند.

۲۲۶ ۱ اردشیر دوم به خوش‌گذرانی و راحت‌طلبی مشهور بود. دوران فرمانروایی او، مصر از سلطه هخامنشیان خارج شد. اردشیر سوم، پسر و جانشین اردشیر دوم پادشاهی جاهطلب و جنگجو بود و مصر را دوباره ضمیمه قلمرو هخامنشی کرد.

۲۲۷ ۴ اگرچه هخامنشیان از لشکرکشی به یونان، موقیت نظامی چندانی به دست نیاورده‌اند، اما دولت - شهرهای یونانی تا زمان تسلط مقدونیان بر آن کشور، هم‌چنان حکومت ایران را به عنوان بزرگ‌ترین قدرت جهانی می‌شناختند و به آن احترام می‌گذاشتند. حکومت هخامنشی نیز نقش فعالی را در روابط دولت - شهرهای یونانی، بهخصوص در جریان جنگ‌های پلوپونزی ایفا کرد.

۲۲۸ ۴ کورش مدتی پس از به قدرت رسیدن، به آسیای صغیر لشکرکشی کرد و حکومت لیدی و سایر دولت - شهرهای آن‌جا را شکست داد و

جغرافیا

۱ ۲۲۱ درآمد کم، بیکاری، مسکن نامناسب و حاشیه‌نشینی، به فقر شهری منجر می‌شود.

۲ ۲۲۲ یکی از ارکان مهم پایداری شهری و شهر سالم، به حداقل رساندن آلودگی و تخریب محیط زیست است.

۴ ۲۲۳ معماری و طراحی شهر، بازتاب فرهنگ و هویت شهروندان است.

۲ ۲۲۴ چراغ‌های شهر آمستردام طوری طراحی شده‌اند که با توجه به میزان رفت و آمد در خیابان و پیاده‌روها نورشان کم و زیاد می‌شود. (شهر هوشمند)

۴ ۲۲۵ وندالیسم ← خسارت وارد کردن به اموال عمومی، بنایها و آثار فرهنگی که از انحرافات اجتماعی در شهرها است.

۴ ۲۲۶ امروزه تحقق «شهر پایدار» هدف اصلی مدیران و برنامه‌ریزان شهری است.

۴ ۲۲۷ پدیده دیگری که در اطراف شهرهای بزرگ در نتیجه مشکل مسکن شکل می‌گیرد، اسکان غیررسمی یا غیرقانونی است. حاشیه‌نشینی و زاغه‌نشینی جلوه‌هایی از این پدیده است.

۲ ۲۲۸ به سبب تقسیم نادرست زمین، حمایت نکردن دولت از کشاورزان، توجه به صنایع مونتاژ و واردات کالا از کشورهای خارجی نه تنها وضع رستاییان بهتر نشد، بلکه شرایط انهدام کشاورزی در ایران فراهم آمد.

۴ ۲۲۹ با افزایش شهرنشینی و گسترش حمل و نقل و وسائل ارتباطی، به تدریج حومه‌ها در اطراف شهرها به وجود شهراهای بزرگ و پرجمعیت، شکل گرفتند.

۲ ۲۳۰ منظور از شهرگرایی، روندی اقتصادی-اجتماعی است که طی آن شیوه‌های زندگی، رفتار و عملکردها ارزش‌های شهری در روستاهای ... رواج می‌یابد.

۲ ۲۳۱ مهم‌ترین کمرندهای خشک و بیبانی کرده زمین، در اثر عامل پرسشار جنب حاره‌ای به وجود آمده است.

۲ ۲۳۲ مهم‌ترین عوامل ناشی از موقعیت جغرافیایی که بر آب و هوای کشور اثر دارد:

عرض جغرافیایی

قرار گرفتن در کمرندهای پرسشار جنب حاره‌ای نزدیکی به دریاها و دوری از آن و منابع رطوبتی

۳ ۲۳۳ دشت کویر بیبانی گرم با زمستان سرد در نواحی مرکزی ایران است که میانگین بارش سالانه آن از ۵۰ میلی‌متر کمتر است.

۱ ۲۳۴

بارندگی کم	}	آب و هوای گرم و شرجی
رطوبت نسبی بالا		

میانگین دمای بالای سالیانه

۱ ۲۳۵ توده هوای مرطوب غربی ← از اقیانوس اطلس و دریائی مدیترانه

توده هوای مرطوب موسمی ← از اقیانوس هند

۴ ۲۱۴ حضور پیروان ادیان دیگر از جمله یهودیان، مسیحیان، زرتشتیان در کنار مسلمانان، موجب شد که پیروان اسلام برای دفاع از باورهای دینی خود در برابر عقاید غیراسلامی به علوم عقلی و به خصوص علم کلام توجه نشان دهند. بروز اختلافات دینی در میان مسلمانان و شکل‌گیری فرقه‌ها و مذاهب مختلف اسلامی نیز به گسترش علم کلام کمک کرد.

۲ ۲۱۵ مأمون با تدبیر و شمشیر ایرانیان هم‌چون خاندان سهل و طاهرین حسین (ذوالیمینین)، برادرش را شکست داد و خلیفه شد. پس از آن بود که فضل بن سهل به عنوان وزیر مأمون و حسن بن سهل در منصب حاکم عراق، صاحب قدرت و جایگاه رفیعی شدند.

۴ ۲۱۶ سلسله‌های طاهریان و سامانیان، ریشه در خاندان‌های کهن دهقانی منطقه خراسان و معاویه‌النهر داشتند. در واقع این دو سلسله را دودمان‌های زمین‌داری پایه‌گذاری کردند که از قدرت و نفوذ اقتصادی و پشتونه اجتماعی و فرهنگی قبل ملاحظه‌ای در دیار خود برخوردار بودند.

۲ ۲۱۷ فارابی، فیلسوف بزرگ ایرانی که از خراسان به بغداد رفت و سپس در دمشق سکونت گزید، فلسفه مشایی را که تلقیقی از جهان بینی اسلام و فلسفه ارسطوی و نوافلاظونی بود، پایه‌گذاری کرد.

۳ ۲۱۸ در زمان معاویه ۵۰ هزار مرد جنگی عرب که شمار آنان به همراه اعضای خانواده به چند صد هزار نفر می‌رسید، به داخل ایران کوچ کردند.

۲ ۲۱۹ پس از فتح هر شهر و منطقه توسط اعراب مسلمان، به فرمان خلیفه، فردی از میان فرماندهان سپاه، سران قبیله‌ها و یا صحابه به حکومت آن جا منصوب می‌شد. از آن جا که اعراب تجربه چندانی در کشورداری نداشتند، اداره امور دیوانی، هم‌چون گذشته در اختیار ایرانیان باقی ماند. محاسبه و دریافت مالیات‌ها هم‌چنان توسط دیرپاران و دهقانان ایرانی انجام می‌گرفت. دفترهای دیوانی مثل گذشته به خط و زبان پهلوی نوشته می‌شد و سکه‌های ضرب شده توسط ساسانیان هم‌چنان در گردش بود.

۴ ۲۲۰ از عوامل شکست قادسیه، می‌توان به اختلافهای داخلی ایرانیان، نامیمی‌رستم فرخزاد (فرمانده سپاه ساسانی) از پیروزی و همکاری برخی دهقانان و قبیله‌های عرب ساکن سواد با مسلمانان اشاره کرد. ضمن آن که خبر پیروزی خیره‌کننده اعراب مسلمان بر رومیان در شام، موجب تقویت روحیه و انگیزه جنگاوران عرب در قادسیه شد.

جامعه‌شناسی

امروزه، فناوری بر زندگی بشر سیطره یافته و او را کنترل می‌کند.

پدیده‌های طبیعی برخلاف کنش‌ها و پیامدهای آن، به تصمیم و اقدام انسان‌ها وابسته نیستند، بلکه مستقل از اراده انسان‌ها و اهداف و معانی موردنظر آن‌ها، وجود دارند.

اقتصاد، حقوق، سیاست، تاریخ، باستان‌شناسی، ارتباطات، مردم‌شناسی، جامعه‌شناسی، جمعیت‌شناسی، زبان‌شناسی، مدیریت، روان‌شناسی اجتماعی و جغرافیای انسانی، از جمله رشته‌هایی هستند که پدیده‌های اجتماعی را مطالعه می‌کنند.

موضوع فلسفه اصل وجود است؛ یعنی به موجودی خاص مانند موجودات طبیعی و انسانی و اجتماعی نمی‌پردازد، بلکه قوانین کلی موجودات را شناسایی می‌کند.

۱ ۲۵۲

بررسی عبارت نادرست:

ب) به سبب آگاهانه و ارادی بودن کنش‌های اجتماعی، پیش‌بینی در علوم اجتماعی، پیچیده‌تر از علوم طبیعی است.

۳ ۲۵۳ جامعه‌شناسی کلان، ساختار اجتماعی و سایر پدیده‌های اجتماعی کلان را بررسی و مطالعه می‌کند.

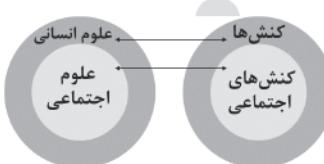
علوم انسانی درباره فعالیت‌های غیررادی انسان‌ها بحث نمی‌کند؛ زیرا فعالیت‌های غیررادی، کنش نیستند.

به علوم انسانی به دلیل این‌که به انتقاد از کنش‌های ناپسند آدمیان می‌پردازند، «علوم انتقادی» گفته می‌شوند.

ما حتی اگر درباره علوم طبیعی اطلاعات چندانی نداشته باشیم، می‌پذیریم که این علوم خوب هستند و نتایج سودمندی دارند.

۲ ۲۵۴ علوم اجتماعی، کنش‌های اجتماعی و پیامدهای آن را مطالعه می‌کنند. موضوع علوم انسانی عام‌تر از موضوع علوم اجتماعی

است و علوم اجتماعی خود بخشی از علوم انسانی محسوب می‌شوند.

۳ ۲۵۵ علوم اجتماعی نیز با شناخت پدیده‌های اجتماعی، به

انسان‌ها امکان می‌دهند که آثار و پیامدهای پدیده‌های اجتماعی را پیش‌بینی کنند. البته به سبب آگاهانه و ارادی بودن کنش‌های اجتماعی پیش‌بینی در علوم اجتماعی پیچیده‌تر از علوم طبیعی است.

۳ ۲۲۶ با توجه به ناهمواری‌ها و جهت آن‌ها، هر چه از غرب به سمت شرق کشور برویم، مقدار آب رودها کم‌تر می‌شود.

۴ ۲۲۷ کانون‌های آبگیری که بیش از ۵۰۰ میلی‌متر بارش داشته باشند و حداقل در هشت ماه از سال، این بارش‌ها اتفاق بیفتد، به آن‌ها کانون‌های آبگیر دائمی می‌گویند.

۴ ۲۲۸ دریای خزر از طریق راه ذن - ولگا با دریای سیاه ارتباط پیدا کرده است.

۲ ۲۲۹ دریای خزر ← شمالی - جنوبی
خليج فارس ← شرقی - غربي

۴ ۲۴۰ دریچه‌های دائمی در ایران عبارت‌اند از پریشان، مهارلو، ارومیه و زربار

۱ ۲۴۱ در طبقه‌بندی زیست‌بوم‌ها گودی در طبقه‌بندی خود زیست‌بوم‌ها را به هشت زیست‌بوم محدود کرده است و اولیک در طبقه‌بندی معروف خود به دو عامل بارش و دما توجه کرد.

۱ ۲۴۲ انتشار و انرژی خورشید در سطح زمین یکنواخت نیست. انرژی دریافتی روزانه در مناطق معتدل حدود ۴۰۰ کالری و در مناطق استوایی ۸۰۰ کالری در سانتی‌متر مربع است.

۲ ۲۴۳ دامنه‌های کوه‌های آلپ دارای بیشترین تراکم جمعیت در نواحی کوهستانی جهان است.

۴ ۲۴۴ نواحی ساحلی، کم‌تر از ۱۵٪ و نواحی بیابانی، حدود ۳۳٪ سطح زمین را پوشانده‌اند.

۱ ۲۴۵ بنه، گنار، اکالیپتوس و افacia، گیاهان سازگار و مقاوم با نواحی خشک و بیابانی هستند.

۱ ۲۴۶ زبان‌های مردم انگلستان، اسپانیا، روسیه، هند و ایران، جزء خانواده زبانی هند و اروپایی محسوب می‌شوند.

۳ ۲۴۷ زبان مردم عرب و یهود ← سامی زبان شمال آفریقا ← حامی مردم ماندارین ← چینی - تبتی

۲ ۲۴۸ مهم‌ترین تغییرات تاریخی در الگوهای زبانی جهان، از قرن ۱۵ و ۱۶ میلادی آغاز شد.

۱ ۲۴۹ مردم ایالت کبک در کشور کانادا به زبان‌های فرانسوی و انگلیسی صحبت می‌کنند.

۳ ۲۵۰ با توجه به نقشه صفحه ۵۷ کتاب درسی، نواحی فرهنگی اسلامو - ارتدوکس، بیشترین مساحت را در جهان دارند.

۲۶۰ ۳ از فواید علوم انسانی و اجتماعی رها کردن و آزادسازی انسان‌ها از ظلم‌ها و اسارت‌هایی که در اثر کنش‌های انسان‌ها پدید می‌آید. در جامعه‌شناسی براساس دوری و نزدیکی به علوم طبیعی، رویکردهای مختلفی شکل گرفته است. علوم انسانی به دلیل این‌که به فهم معانی کنش‌های انسان‌ها می‌پردازند، علوم تفہمی نامیده می‌شوند. مطالعه علمی اجتماعی که انسان‌ها پدید می‌آورند، به شکل‌گیری علوم اجتماعی انجامید.

۲۶۱ ۳ یکی از مهم‌ترین انتقادها به خودداری فرهنگ غرب و تصور ساده آن از سایر فرهنگ‌ها را مردم‌شناسان مطرح کردند. نظریه استعمار، به معنای طلب آبادانی برای جوامع عقب‌مانده بود. جهان‌های اجتماعی براساس عقاید و ارزش‌های کلان خود، متنوع‌اند. در نگاه تک خطی همه جوامع در یک خط قرار می‌گیرند؛ بعضی از آن‌ها در این مسیر واحد، پیشرفت‌ترند و بعضی در مقایسه با جوامع پیشرفت‌هه، عقب مانده‌اند و جوامعی که به لحاظ تاریخی عقب مانده‌اند، باید جوامع پیشرفت‌ه را الگوی حرکت خود قرار دهند.

۲۶۲ ۴ تفاوت‌هایی که به حوزه نمادها و هنجرهای بازمی‌گردد، از نوع تفاوت میان جهان‌های اجتماعی مختلف نیست؛ بلکه از نوع تفاوت‌هایی است که درون یک جهان اجتماعی پذیرفته می‌شود. تفاوت‌هایی که به ارزش‌های کلان، آرمان‌ها و اعتقادات اصلی بازگردد از نوع تفاوت‌های میان جهان‌های اجتماعی است.

تنوع آگاهی و معرفت انسان‌ها و همچنین تنوع اراده و اختیار آن‌ها، سبب پیدایش جهان‌های اجتماعی مختلف می‌شود. جهان اجتماعی زنده و سالم، فعاله با جهان اطراف خود ارتباط برقرار می‌کند. مطابق با نیاز خود، از دستاوردهای جهان‌های اجتماعی دیگر بهره می‌برد. در صورتی که لازم باشد، تغییراتی در آن‌ها به وجود می‌آورد و سپس از آن‌ها استفاده می‌کند.

۱ برورسی عبارت‌های نادرست:

(الف) در دیدگاه عرضی، جهان‌های اجتماعی مختلف با روابط متقابلی که دارند می‌توانند از تجربیات یکدیگر استفاده کنند؛ اما هیچ یک از آن‌ها با حفظ هویت خود نمی‌تواند مسیر دیگر را ادامه دهد.

(د) جمعیت یک جامعه کم با زیاد می‌شود؛ اقتصاد آن رشد یا افول می‌کند و زبان و لهجه مردم دگرگون می‌شود؛ اما جهان اجتماعی هویت خود را حفظ می‌کند. گاه نیز جمعیت ثابت می‌ماند، درآمد ملی تغییر نمی‌کند و زبان متحول نمی‌شود.

۲۶۴ ۳ با ظهور اسلام عقاید و ارزش‌های بنیادی جامعه جاهلی نابود شد و لایه‌های سطحی آن در خدمت اسلام قرار گرفت. بدین ترتیب زبان عربی حامل کلام و بیان الهی شد.

انسان امروزی براساس تجربیات واقعی، استعمار را به معنی استثمار در می‌یابد. در دیدگاه طولی جامعه‌شناسان معتقدند همه جهان‌های اجتماعی شبیه یکدیگرند و بر همین اساس مسیر یکسانی را نیز طی می‌کنند؛ یعنی همه آن‌ها شبیه یک نوع موجود زنده‌اند و تفاوت‌شان همانند تفاوتی است که آن موجود زنده در مراحل مختلف رشد خود از دوران کودکی تا مراحل بزرگ‌سالی پیدا می‌کند.

۲۵۶ ۴ علوم اجتماعی با داوری درباره پدیده‌های اجتماعی و انتقاد از آن‌ها، فرصت موضع‌گیری اجتماعی مناسب و صحیح را برای دانشمندان فراهم می‌آورند. برای مثال: انتشار خبر دروغین فوت آلفرد نوبل، شیمیدان سوئی، مخترع دینامیت و صاحب کارخانه اسلحه‌سازی بوفورس در یک روزنامه، او را به فکر انداخت که تصویر بهتری از خود برای آیندگان به جا گذازد. در آن خبر آمده بود: «فرشتة مرگ مرد، فردی که با یافتن راهی برای کشتن افراد بیشتر در زمانی کمتر، ثروتمند شده بود، دیروز مُرد». نوبل بیشتر دارایی خود را به جایزه‌ای به نام خود اختصاص داد تا همه‌ساله به افراد شایسته اهدای گردد.

موضوع فلسفه اصل وجود است؛ یعنی به موجودی خاص مانند موجودات طبیعی و انسانی و اجتماعی نمی‌پردازد بلکه قوانین کلی موجودات را شناسایی می‌کند.

دانشمندان علوم اجتماعی تلاش می‌کنند نظم و قواعد جهان اجتماعی را کشف کنند. آن‌ها با کشف این قواعد می‌توانند تأثیر اجتماعات بر زندگی ما را توضیح دهند. ما با شناخت قواعد زندگی در خانواده، کلاس، شهر، محله، کشور و دیگر اجتماعات، هم از فرصت‌های آن‌ها برخوردار می‌شویم و هم از آسیب‌های احتمالی زندگی در اجتماعات مختلف در امان می‌مانیم.

۲۵۷ ۱ ما حتی اگر درباره علوم طبیعی اطلاعات چندانی نداشته باشیم، می‌پذیریم که این علوم خوب هستند و نتایج سودمندی دارند. مثال: پل جاؤدانه‌ها، هانگ‌شانگ چین.

اقتصاد به کنش‌های اقتصادی همچون تولید، توزیع و مصرف کالاهای و خدمات می‌پردازد.

قانون علیت می‌گوید هر پدیده طبیعی، انسانی و اجتماعی علی‌تی دارد و خود به خود، اتفاقی در جهان رخ نمی‌دهد.

امروزه رشته‌های علوم پایه مانند فیزیک، شیمی، زیست‌شناسی و ... که مادر دانش‌های فنی مهندسی، پزشکی و ... محسوب می‌شوند، مهجور مانده‌اند و در انتخاب رشته، جزء اولین انتخاب‌ها قرار نمی‌گیرند.

۲۵۸ ۲ دانش‌های روان‌شناسی، اخلاق، مردم‌شناسی، تاریخ، شیمی و فیزیک زیرمجموعه علوم انسانی هستند.

علوم اجتماعی، درباره فرصت‌ها و محدودیت‌های فناوری به انسان‌ها آگاهی می‌دهند و به آن‌ها کمک می‌کنند که از طبیعت و علوم طبیعی به شیوه صحیح استفاده کنند، برای مثال شکستن سنگ در معادن سنگ و تخریب ایمن سازه‌های عظیم و آسمان خراش‌ها با استفاده از دینامیت بدون آسیب رسیدن به ساختمان‌های اطراف.

جامعه‌شناسی خرد کنش اجتماعی و سایر پدیده‌های اجتماعی خرد را بررسی و مطالعه می‌کند.

فلسفه یا متأفیزیک نه جزء علوم طبیعی است و نه جزء علوم انسانی و اجتماعی؛ بلکه خود دانشی مستقل است.

۲۵۹ ۴ علوم اجتماعی به دانش‌هایی گفته می‌شود که اجتماعات انسانی و چگونگی اثرگذاری آن‌ها بر کنش‌ها و شیوه زندگی ما و هم‌چنین اثر پذیری آن‌ها از کنش‌ها و شیوه زندگی ما را به روش علمی مطالعه می‌کنند.

بسیاری از خانواده‌ها، بیشتر ملاک آینده شغلی را در نظر می‌گیرند و با این

ملاک به ارزیابی رشته‌ها می‌پردازند.

جامعه‌شناسی خرد و کلان نیازمند به هم و مکمل یکدیگرند.

دولت‌های استعمارگر برای به قدرت رساندن نیروهای وابسته به خود، از کودتای نظامی نیز استفاده می‌کنند. امپرالیسم به هر نوع سلطه‌ای گفته می‌شود و می‌تواند صورت‌های سیاسی، اقتصادی و فرهنگی داشته باشد.

۲۷۴ به دنبال تصویب قانونی در ۱۷ دی ۱۳۱۴ ه. ش، استفاده از چادر، روپنده و روسربی برای زنان و دختران ایرانی ممنوع شد. استعمار اروپایی در سدة هقدهم و هجدهم میلادی بزرگ‌ترین برده‌داری تاریخ بشریت را برپا کرد.

استعمار نوعی جهان‌گشایی و امپراتوری است که از قرن پانزدهم توسط اروپاییان آغاز شد. استعمار نو پس از شکل‌گیری جنبش‌های استقلال طلبانه کشورهای مستعمره، طی قرن بیستم به وجود آمد.

۲۷۵ **۳** جهان غرب در استعمار فرانو، هویت فرهنگی دیگر کشورها را هدف قرار می‌دهد؛ یعنی به عقاید، آرمان‌ها و ارزش‌های فرهنگ‌های دیگر هجوم می‌برد و باورها و ارزش‌های فرهنگی خود را تبلیغ و ترویج می‌کنند. تفاوت راهبردی استبداد قومی با استبداد استعماری این است که استبداد قومی با وجود این که دارای هویتی غیراسلامی بود به دلیل این‌که پشتونه و پیشینه‌ای خارج از جهان اسلام نداشت، از رویارویی مستقیم با فرهنگ توانمند اسلامی دوری می‌کرد و می‌کوشید با رعایت خواهر اسلامی، ظاهر دینی خود را حفظ کند. در مقابل، استبداد استعماری به دلیل این‌که در سایه قدرت و سلطه جهان غرب عمل می‌کرد، برای تأمین نیازهای اقتصادی و فرهنگی جهان غرب، چاره‌ای جز حذف مظاہر فرهنگ اسلامی نداشت.

امت اسلامی با الهام از انقلاب اسلامی و بازگشت به سوی هویت الهی خود، مرحله جدیدی را در گسترش فرهنگ جهانی اسلام آغاز کرده است.

۲۷۶ **۱** استعمار نو پس از شکل‌گیری جنبش‌های استقلال طلبانه کشورهای مستعمره، طی قرن بیستم به وجود آمد. استبداد قومی با وجود این که دارای هویتی غیراسلامی بود، به دلیل این‌که پشتونه و پیشینه‌ای خارج از جهان اسلام نداشت، از رویارویی مستقیم با فرهنگ توانمند اسلامی دوری می‌کرد و می‌کوشید با رعایت ظواهر اسلامی، ظاهر دینی خود را حفظ کند. برای مثال تکیه دولت، بنایی بود که برای برگزاری مراسم محروم و صفر و اجرای تعزیه به فرمان ناصرالدین شاه در تهران بربا شد. در استعمار فرانو، استعمارگران بیش از ابزارهای نظامی، سیاسی و اقتصادی از ابزارهای فرهنگی و علمی به ویژه رسانه‌ها و فناوری اطلاعات استفاده می‌کنند. برای مثال زبان فارسی بیش از آن که هندوستان مستعمرة انگلستان شود، دومن زبان رسمی و زبان فرهنگی و علمی این کشور بود.

استبداد قومی با وجود این که دارای هویتی غیراسلامی بود، به دلیل این‌که پشتونه و پیشینه‌ای خارج از جهان اسلام نداشت، از رویارویی مستقیم با فرهنگ توانمند اسلامی دوری می‌کرد و می‌کوشید با رعایت ظواهر اسلامی، ظاهر دینی خود را حفظ کند.

۲۶۵ **۲** مطابق شکل صفحه ۳۵ کتاب درسی هر جهان اجتماعی، فرهنگ و تمدن مناسب خود را به وجود می‌آورد. فرهنگ‌ها و تمدن‌ها نیز براساس آرمان‌ها و ارزش‌های خود، تحولاتی را دنبال می‌کنند و مسیرهای مختلفی را می‌پیمایند. برخی فرهنگ‌ها و تمدن‌ها، زمانی طولانی دوام می‌آورند و بعضی دیگر پس از مدتی از بین می‌روند.

۲۶۶ **۳** نظام و همکاری میان اعضای موجود زنده، یکسان است. انسان در قبال فرهنگی که از طریق تربیت به او منتقل می‌شود، صرفاً موجودی منفعل و پذیرنده نیست.

۲۶۷ **۱** تفاوت‌هایی که به ارزش‌های کلان، آرمان‌ها و اعتقادات اصلی بازگردد، از نوع تفاوت‌های میان جهان‌های اجتماعی مختلف است و تفاوت‌هایی که به حوزه نمادها و هنجارها بازمی‌گردد، از نوع تفاوت‌های میان جهان‌های اجتماعی مختلف نیست، بلکه از نوع تفاوت‌هایی است که درون یک جهان اجتماعی پذیرفته می‌شود.

رفتار سایر موجودات زنده، ناآگاهانه یا غریزی است. مردم‌شناسان براساس نمودار عرضی جهان‌های اجتماعی، از جهان‌های اجتماعی متفاوت همچون غرب، اسلام، چین و هند یاد می‌کنند.

۲۶۸ **۳** زندگی اجتماعی انسان‌ها برخلاف زندگی سایر موجودات زنده، متنوع است و صورت‌های گوناگون دارد.

۲۶۹ **۴** تفاوت‌هایی که مربوط به لایه‌های سطحی جهان اجتماعی باشد، از نوع تفاوت‌هایی است که درون یک جهان اجتماعی واحد رخ می‌دهد که به حوزه نمادها و هنجارها بازمی‌گردد.

براساس نمودار عرضی جهان‌های اجتماعی، برخی فرهنگ‌ها و تمدن‌ها، زمانی

طولانی دوام می‌آورند و بعضی دیگر پس از مدتی از بین می‌روند. براساس نمودار طولی جهان‌های اجتماعی و در نگاه تکخطی همه جوامع در یک خط قرار می‌گیرند؛ بعضی از آن‌ها در این مسیر واحد، پیشرفت‌ترند و بعضی در مقایسه با جوامع پیشرفته، عقب مانده‌اند و جوامعی که به لحاظ تاریخی عقب مانده‌اند، باید جوامع پیشرفته را الگوی حرکت خود قرار دهند.

۲۷۰ **۳** همه ما در جهان اجتماعی متولد می‌شویم و پس از ما نیز، جهان اجتماعی همچنان وجود دارد.

۲۷۱ **۳** در استعمار فرانو، استعمارگران بیش از ابزارهای نظامی، سیاسی و اقتصادی، از ابزارهای فرهنگی و علمی به ویژه رسانه‌ها و فناوری اطلاعات استفاده می‌کنند. برای مثال استفاده از ابزار رسانه‌ای در قالب بازی‌های رایانه‌ای؛ بازی رایانه‌ای که در آن حمله به ایران و مناطقی از تهران شیوه‌سازی شده است.

ناسیونالیسم مجموعه‌ای از باورها و نمادها است که دلیستگی و تعلق به ملت، سرزمین، نژاد، قوم و زبان را اصل قرار می‌دهد و صرفاً تلق خاطر و وابستگی به چنین عناصری را آرمان اساسی انسان‌ها و تعیین‌کننده هویت ملت‌ها می‌داند. استبداد استعماری به دلیل این‌که در سایه قدرت و سلطه جهان غرب عمل می‌کرد، برای تأمین نیازهای اقتصادی و فرهنگی جهان غرب، چاره‌ای جز حذف مظاهر فرهنگ اسلامی نداشت.

۲۷۲ **۲** بررسی عبارت نادرست:

ب) استبداد استعماری در سایه قدرت و سلطه جهان غرب عمل می‌کرد.

۲۷۳ **۲** اروپاییان در هجوم به قاره آمریکا، برای تأمین سلطه خود، به نسل‌کشی دست زدند و شمار زیادی از ساکنان بومی را از بین برندند. آن‌ها مناطقی نظری هائیتی، کوبا، نیکاراگوئه و سواحل ونزوئلا ... را از جمعیت خالی کردند.

فلسفه و منطق

۱ ۲۸۱ وجای وجود بالغیر، به موجودات یا به هر ممکنی گفته می‌شود که به واسطه علت‌هایی که خارج از ماهیت آن‌ها است و نه جزء ماهیت آن‌ها، از حالت امکانی خارج شده و پا به اقلیم وجود گذاشته و به وجود آمده‌اند.

۳ ۲۸۲ امکان فرض دیو و کوه الماس و حمل مفهوم وجود بر آن‌ها میسر است؛ اما حمل مفهوم وجود بر مربع شش‌ضلعی و شریک خدا، امری محال و ممتنع است زیرا این دو اجتماع نقیضین هستند. خدا نیز وجای وجود است و حمل وجود بر آن ضروری است.

۲ ۲۸۳ در سایر روابط، اجزاء و اشیایی وجود دارند که با هم رابطه برقرار می‌کنند (رد گزینه (۱)) و رابطه وجود‌دهنگی بین آن‌ها برقرار نیست. یعنی در سایر روابط، ابتدا وجود دو فرد فرض می‌شود (رد گزینه (۳)) سپس رابطه شکل می‌گیرد. اما در رابطه علیت، رابطه وجود‌دهنگی برقرار است و علت به معلوم وجود می‌دهد و آن را پدید می‌آورد. پس در رابطه علیت، این معلوم است که وجود ندارد و نه علت (رد گزینه (۴)).

۱ ۲۸۴ امپریست‌ها، چون هر چیزی را براساس حس و تجربه تحلیل می‌کنند، بنابراین معتقدند که انسان از طریق حس به توالی پدیده‌ها پی‌می‌برد و رابطه علیت را بنا می‌نهاد.

۴ ۲۸۵ هیوم، تجربه را مبنای همه شناخت‌های بشر دانسته و معتقد است که جز تجربه راه دیگری برای آگاهی از جهان وجود ندارد. به نظر هیوم، علیت رابطه‌ای نیست که بتوان آن را از طریق تجربه و مشاهده کشف کرد. نزد هیوم، توالی پدیده‌ها مساوی با اصل علیت نیست.

۴ ۲۸۶ حواس علت یخ بستن آب را درک نمی‌کند اما یخ بستن آب را درک می‌کند.

۱ ۲۸۷ به عقیده فلاسفه مسلمان، این‌گونه نیست که انسان به طور مادرزادی در همان بدو تولد با این قاعده آشنا بوده و آن را درک می‌کرده است. آنان می‌گویند: همین که ذهن انسان شکل گرفت و متوجه اصل امتناع اجتماع نقیضین شد، درمی‌باید که پدیده‌ها خود به خود به وجود نمی‌آیند؛ زیرا این‌که چیزی خودش به خودش وجود بدهد، به معنای آن است که چیزی که نیست، قبل‌باشد تا بتواند خودش را به وجود بیاورد و این، همان اجتماع نقیضین است که محال بودن آن بدینهی است. به عقیده آنان، پس از شکل‌گیری ذهن کودک و درک برخی حقایق است که وقتی کودک صدای را می‌شنود، به دنبال منشأ صدا برمی‌آید؛ یعنی از این به بعد است که متوجه می‌شود حادث، خود به خود رخ نمی‌دهند و می‌توان علل حادث را پیدا کرد.

۱ ۲۸۸ فارابی، ابن‌سینا و دیگر فیلسوفان مسلمان بیان می‌کنند که اصل علیت - یعنی هر حادثه‌ای نیازمند علت است - از شاخه‌های اصل «امتناع ترجح اجتماع و ارتفاع دو نقیض» است؛ به این نحو که اصل «امتناع ترجح بلامرح» از اصل «امتناع اجتماع و ارتفاع نقیضین» به دست می‌آید و اصل علیت از اصل امتناع ترجح بلامرح. یعنی اگر بخواهیم تصویری را که از علت و معلول داریم به شکل یک قاعده کلی دریابویم و بگوییم: هر حادثه‌ای نیازمند علت است، در واقع با یک فرآیند عقلی و نه تجربی رو به رو هستیم. این فرآیند عقلی نیز در وهله نخست مبتنی بر اصل «امتناع اجتماع و ارتفاع نقیضین» است یعنی دو نقیض نه قابل جمع هستند و نه قابل رفع هستند و در مرحله بعد بر اصل «امتناع ترجح بلامرح».

۳ ۲۷۷ در امپریالیسم فرهنگی، مقاومت فرهنگی منطقه‌ای که تحت تصرف اقتصادی یا نظامی جامعه‌ای دیگر قرار گرفته است، از بین می‌رود و قوم مغلوب، برتری فرهنگی جامعه مسلط را نیز می‌پذیرد.

۳ ۲۷۸ مفاهیمی چون تهاجم فرهنگی، شبیخون فرهنگی و ناتوی فرهنگی با استعمار فرانو مرتبطاند. جهان غرب در استعمار فرانو، هویت فرهنگی دیگر کشورها را هدف قرار می‌دهد.

در استعمار نو، کشور استعمارگر با انکا به قدرت اقتصادی خود، با استفاده از نهادها و سازمان‌های اقتصادی و سیاسی بین‌المللی و از طریق دولت‌های دست نشانده، کنترل بازار و سیاست کشورهای دیگر را در اختیار می‌گیرد. مارکسیسم انقلاب طبقاتی (انقلاب کارگران علیه سرمایه‌داران) را تنها راه رهایی از چنگال نظام سرمایه‌داری و مشکلات آن می‌داند.

۴ ۲۷۹ موفقیت‌های استعمار قدیم ناشی از پیشرفت در زمینه‌های دریانوردی، فنون نظامی و اقتصاد صنعتی بود.

انسان از دیدگاه اسلام، موجودی مختار، مستول، متهد، دارای فطرتی الهی و خلیفة خداوند در زمین است. سعادت و عزت انسان در نزدیک شدن به خداوند و رسیدن به مقام خلافت الهی است و شقاوت و ذلت او در فراموشی حقیقت الهی خود و دیگر موجودات و به کارگیری تمامی ظرفیت‌ها و توانمندی‌های الهی خویش، برای زندگی محدود این جهان است. انسان مسئول آباد کردن این جهان و موظف به بریز از فساد در آن است. عقل در فرهنگ اسلام، زیارتین و محبوب‌ترین مخلوق خداوند است. (بنیان‌های معرفت‌شناسانه فرهنگ اسلام)

در استعمار نو دولت‌های استعمارگر برای به قدرت رساندن نیروهای وابسته به خود، از کودتای نظامی، سیاسی و اقتصادی از ابزارهای فرهنگی و ... استفاده می‌کنند.

۲ ۲۸۰ غلبه نظامی گرچه به حضور مستقیم مهاجمان در مناطق جغرافیایی مورد تهاجم منجر می‌شود، همواره گسترش فرهنگی آن‌ها را به دنبال نمی‌آورد.

منطق دبیرستان باز رابطه عموم و خصوص مطلق بین آنها برقرار است. اما در اینجا مفهوم غیرکتاب منطق دبیرستان عامتر از مفهوم غیرکتاب منطق است. دو مفهومی که بین آنها عموم و خصوص مطلق باشد مانند گوشی و گوشی سامسونگ؛ اگر مفهوم بزرگتر (گوشی) را رفع کنیم و با اصل مفهوم کوچکتر (گوشی سامسونگ) بباوریم رابطه آنها تباین خواهد بود مانند غیرگوشی و گوشی سامسونگ. (هیچ غیرگوشی، گوشی سامسونگ نیست و هیچ گوشی سامسونگ غیرگوشی نیست).

۲۹۶ تصور از اقسام علم است، بنابراین با مفهوم علم رابطه عموم و خصوص مطلق دارد و رابطه علم با تعریف تباین است و رابطه تصور هم با تعریف تباین است.

۲۹۷ قضایای موجبه جزئیه و سالبه جزئیه هم در عموم و خصوص مطلق و هم در عموم و خصوص منوجه به کار می‌رود.

۱ **۲۹۸** قضایای موجبه جزئیه و سالبه جزئیه فقط مختص به عموم و خصوص منوجه و یا عموم و خصوص مطلق نیست.

۲ در تساوی قضیه سالبه جزئیه نداریم، در حالی که در صورت سؤال سالبه جزئیه (بعضی الفها ب نیستند) ذکر شده است. نکته؛ قضایای موجبه کلیه اختصاص به نسبت تساوی و سالبه کلیه اختصاص به تباین دارد. همچنین با توجه به تقابل تداخل اگر قضیهای به صورت کلی صادق باشد به صورت جزئی هم صادق است. بنابراین در نسبت تساوی چون دو قضیه موجبه کلیه صادق است دو قضیه موجبه جزئیه متداخل آنها هم صادق است.

۳ **۲۹۸** در یک نسبت از نسبت‌های چهارگانه مصاديق کاملاً غیرمشترک است: تباین.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) در سه نسبت از نسبت‌های چهارگانه مصدق مشترک وجود دارد: عموم و خصوص مطلق، عموم و خصوص منوجه و تساوی.

(۲) در سه نسبت از نسبت‌های چهارگانه مصدق غیرمشترک وجود دارد: عموم و خصوص مطلق، عموم و خصوص منوجه و تباین.

(۳) در یک نسبت از نسبت‌های چهارگانه مصاديق، کاملاً مشترک است: تساوی.

۲۹۹ در یک تقسیم‌بندی درست مفاهیم هر طبقه با مفاهیم طبقه دیگر رابطه عموم و خصوص مطلق دارند مانند رابطه «الف» با هر یک از «ب، د، ج، ک، ط و ع» و اقسام درون یک طبقه با یکدیگر رابطه تباین دارند مانند «ب با ج»، «د با ک» و «ط با ع».

۳۰۰ در یک تقسیم‌بندی درست مفاهیم هر طبقه با طبقه دیگر باید رابطه عموم و خصوص مطلق و اقسام یک طبقه با یکدیگر باید رابطه تباین داشته باشند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) هر مفهومی با مفاهیم طبقه دیگر رابطه عموم و خصوص مطلق دارد.

(۲) مفاهیم درون یک طبقه با هم متباین‌اند، یعنی دارای مصدق مشترک نیستند اما در عین این‌که دارای مصدق مشترک نیستند در مفهوم عالم تری وجهه اشتراک دارند. مثلاً تصور و تصدیق که از اقسام علم هستند از لحاظ مصدق با یکدیگر رابطه تباین دارند، اما این دو مفهوم چون از اقسام علم هستند در مفهوم عالم که عامت و بزرگ‌تر از آن‌هاست مشترک‌اند. بنابراین در یک طبقه‌بندی درست مفاهیم درون یک طبقه با یکدیگر اشتراک مفهومی و تباین مصدقی دارند.

۱ **۲۹۹** بیت «چو بد کردی مشو غافل ز آفات / اکه واجب شد طبیعت را مكافافت»، ناظر بر اصل سنختی علت و معلول است. یعنی هر عملی نتیجه متناسب با خودش را دارد. این بیت، هم‌چنین اتفاق به معنی نفی اصل سنختی علت و معلول را نیز رد می‌کند.

۳ **۲۹۰** امکان پیش‌بینی رخدادها به علت قبول اصل سنختی است، مثلاً با آمدن ابر، انتظار داریم که باران بیارد. نظم و پیوستگی جهان نیز نتیجه اصل سنختی علی و معلولی است. اگر از هر چیزی هر چیزی پدیده‌می‌آمد هیچ نظم و ترتیب وجود نداشت. پژوهشگر هم چون انتظار دارد که از هر پدیده‌ای آثار خاص مشاهده کند، تحقیق می‌کند تا آثار خاص هر پدیده را شناسایی کند.

۳ **۲۹۱** **بررسی سایر گزینه‌ها:**

(۱) مفهوم همان تصور است و در آن حکم و قضاوتی وجود ندارد.

(۲) به افراد و اشیایی که در عالم خارج وجود دارد، مصدق گفته می‌شود. اگرچه برخی مفاهیم دارای مصدق خارجی نیستند و برای آنها مصدقی در ذهن در نظر می‌گیریم اما مصدق صرفاً ذهنی نیست بلکه خارجی است به استثنای برخی مفاهیم که مصدق آنها ذهنی است.

(۳) مصدق ممکن است در جهان خارج موجود نباشد مانند سیمرغ که مصدق واقعی در جهان خارج ندارد و مصدق ممکن است مادی هم نباشد مانند روح و فرشتگان.

۲ **۲۹۲** مفهوم کلی قابلیت انطباق بر بیشتر از یک مصدق را دارد، اما مفهوم جزئی قابلیت انطباق بر بیشتر از یک مصدق خارجی و یا ذهنی را ندارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) مفهوم جزئی و کلی هر دو می‌توانند مصدق واقعی نداشته باشند. مثلاً زورو یک مفهوم جزئی است که مصدق واقعی ندارد و سیمرغ یک مفهوم کلی است که مصدق واقعی ندارد بلکه فقط مصاديق فرضی دارد.

(۳) مفهوم جزئی و کلی هر دو می‌توانند مصدق خارجی داشته باشند مانند محمد که مفهوم جزئی است و مصدق خارجی دارد و انسان که مفهومی کلی است و مصاديق خارجی متعددی دارد.

(۴) جایگاه همه مفاهیم اعم از کلی و جزئی همیشه در ذهن است.

۱ **۲۹۳** در نسبت‌های چهارگانه فقط از مفاهیم کلی استفاده می‌کنیم نه از مفاهیم جزئی. در طبقه‌بندی مفاهیم نیز از مفاهیم کلی استفاده می‌کنیم، نه جزئی.

۳ **۲۹۴** **بررسی سایر گزینه‌ها:**

(۱) میدان آزادی اسم خاص است پس جزئی است.

(۲) این دانشجویان چون صفت اشاره «این» در ابتدای آن آمده است باز هم جزئی است.

(۴) مریم مقدس نیز جزء ترکیبات وصفی است که قسمت اول آن جزئی است در نتیجه کل ترکیب جزئی محسوب می‌شود.

نکته: دیگر مفاهیم تمام گزینه‌ها کلی محسوب می‌شوند.

۴ **۲۹۵** **مفاهیمی** که بین آنها رابطه عموم و خصوص مطلق برقرار است بین نقیض آنها نیز رابطه عموم و خصوص مطلق برقرار است اما بر عکس اصل است از لحاظ عام و خاص بودن. یعنی بین کتاب منطق و کتاب منطق دبیرستان رابطه مطلق برقرار است و کتاب منطق عامت از کتاب منطق دبیرستان است اما اگر آنها را رفع کنیم به صورت غیرکتاب منطق و غیرکتاب

۲۰۸ **۲** فیلسوف واقعی هیچ سخنی را بدون دلیل نمی‌پذیرد و عقیده‌اش را بر پایه خیالات، تبلیغات و تعصب بنا نمی‌کند (رد گزینه‌های ۱) و (۳). این فیلسوف است که درباره استدلال‌ها می‌اندیشد و اگر به درستی شان بی برد، آن‌ها را می‌پذیرد.

عموم مردم در مسائل بنیادین فلسفی می‌اندیشنند و نظر می‌دهند؛ درباره خدا، آزادی، اختیار، خوشبختی و رنج. فیلسوفان نیز در این مسائل می‌اندیشنند پس وجه مشترک عموم مردم و فیلسوفان هماناً اندیشیدن در مسائل بنیادین فلسفی (نه اندیشیدن جدی در مسائل بنیادین فلسفی) است (رد گزینه (۴))؛ اما فرق فیلسوف با مردمان دیگر این است که او لاً فیلسوف درباره همین مسائل به نحو جدی فکر می‌کند؛ ثانیاً با روش درست وارد این قبیل مسائل می‌شود و پاسخ می‌دهد. او تابع برهان و استدلال است؛ نه تابع افراد و اشخاص.

۲۰۹ **۱** تمثیل غار افلاطون به لزوم استقلال در اندیشه و رهایی از عادات غیرمنطقی اشاره می‌کند.

۲۱۰ **۱** زندانیان در غار سخنان جوانی را که برای رهایی آن‌ها برگشته بود، نپذیرفتند زیرا وقتی او به اطرافیان گفت که این سایه‌ها حقیقی نیستند؛ همه، حرف او را خنده‌دار یافته و به یکدیگر گفتند او از غار بیرون رفت و با خراب شدن و از دست دادن بینایی‌اش برگشت.

۲۰۱ **۴** اندیشیدن فیلسوفانه غور (تأمل) در باورهای مربوط به زندگی است؛ آموختن چرایی و یافتن دلایل درستی یا نادرستی باورها؛ پذیرفتن باورهای درست و کنار گذاشتن باورهای نادرست. در این صورت، خودمان بنیان‌های فکری خود را می‌سازیم و به آزاداندیشی می‌رسیم و شخصیتی مستقل کسب می‌کنیم.

۲۰۲ **۱** باورهایی که فلسفه ما را می‌سازند، نقش تعیین‌کننده در انتخاب اهداف دارند. به عبارت دیگر: این باورها هستند که به ما می‌گویند چه چیزی را هدف زندگی قرار دهیم و از چه چیزی گریزان باشیم. بنابراین می‌توان گفت: فلسفه هر کس معنادهنده به زندگی است.

۲۰۳ **۴** برخی افراد نگرشی نادرست درباره جهان و انسان دارند. اینان در انتخاب هدف به خطأ رفته و زندگی آنان معنای نادرستی به خود گرفته است.

۲۰۴ **۳** اگر انسانی، قدرت تفکر خود را افزایش دهد و با استفاده از قواعد تفکر، در امور فلسفی بیندیشید، به فواید و ثمرات دیگری دست می‌یابد، از جمله: (الف) دوری از مغالطه؛ یعنی می‌توان گفت که در زندگی خود، باوری را که مبنای آن یک مغالطه است، نمی‌پذیرد و براساس آن تصمیم نمی‌گیرد و یا عمل نمی‌کند (رد گزینه (۱)).

۲۰۵ **۴** استقلال در اندیشه؛ عموم مردم در مسائل بنیادین فلسفی می‌اندیشنند و نظر می‌دهند؛ یعنی انسانی که قدرت تفکر خود را افزایش می‌دهد و با استفاده از قواعد تفکر، در امور فلسفی بیندیشید، محال نیست که بتواند در مسائل بنیادین فلسفی، فکر کند و یا با روش درست وارد این قبیل مسائل شود و به آن‌ها پاسخ دهد (رد گزینه (۲)).

همچنین این انسان با این ویژگی مطرح شده در سؤال، ممکن است سخنی را بدون دلیل نپذیرد و عقیده‌اش را بر پایه خیالات، تبلیغات و تعصب بنا نکند (رد گزینه (۴)).

۲۰۶ **۴** ج) رهایی از عادت‌های غیرمنطقی؛ می‌توان گفت عقاید فاقد پشتونه عقلی و منطقی محکم را کنار می‌گذارد و از عادت‌های غیرمنطقی رهایی می‌یابد.

۲۰۷ **۲** فیلسوفان می‌کوشند نمونه‌هایی از مغالطه‌های فلسفی (نه همه مغالطه‌های فلسفی) را جهت عبرت گرفتن دیگران، نشان دهند.

۲۰۸ **۴** اگر انسان قدرت تفکر خود را افزایش دهد و با استفاده از قواعد تفکر، در امور فلسفی بیندیشید، به فواید و ثمرات دیگری دست می‌یابد، از جمله: استقلال در اندیشه؛ یعنی کسانی که تفکر فلسفی دارند، به طور طبیعی به مرحله‌ای از استقلال در اندیشه می‌رسند؛ و تظریشان تابع نظر دیگران نیست، نه این‌که خود را باشند و به سخن دیگران اهمیت ندهند و سخن خوب آن‌ها را نپذیرند؛ بلکه آنان با دلیل یک حقیقت را می‌پذیرند؛ یعنی بدون دلیل تابع نظر دیگری نمی‌شوند و چون نظر خود را با دلیل به دست آورده‌اند، از آن نظر کوتاه نمی‌آینند. همین امر سبب می‌شود که آنان به نکات عمیق و بدیعی در زندگی فکری خود دست یابند.

۲۰۹ **۴** استقلال در اندیشه بیانگر آن است که فیلسوف واقعی هیچ سخنی را بدون دلیل نمی‌پذیرد و عقیده‌اش را بر پایه خیالات، تبلیغات و تعصب بنا نمی‌کند.

۳۱۸) ۳ به دلیل تغییرات فیزیولوژیکی و هورمونی در دوره نوجوانی، تحریک‌پذیری نوجوانان افزایش می‌یابد.

۳۱۹) ۲ رشد انسان از زمان تشکیل نطفه شروع می‌شود. منظور از رشد در دوره کودکی، از زمان تولد تا ۱۲–۱۱ سالگی است.

۳۲۰) ۴ آرمان‌گرایی و عیب‌جویی توصیه باید به نوجوان کمک کرد تا دریابد که جوامع و افراد، آمیزه‌ای از محاسن و معایب هستند. حساسیت نسبت به انتقاد دیگران توصیه بهتر است در حضور دیگران از نوجوان عیب‌جویی نشود.

روان‌شناسی

۳۲۱) ۲ فراموشی علی مربوط به توانایی حافظه می‌شود بس ← رشد شناختی مورد نظر است.

۳۲۲) پافشاری بر خواسته توسط زهرا، همان اصرار بر خواسته است بس ← رشد هیجانی مورد نظر است. پنهان شدن رضا پشت مادرش به خاطر دیدن غریبه‌ها، همان ترس از دیدن افراد ناآشنا یا ترس از غریبه‌ها است بس ← رشد اجتماعی مورد نظر است.

۳۲۳) ۳ هیجان‌هایی که بروز آن‌ها پیچیده‌تر بوده و با توجه به نوع ارزیابی، ظهور متفاوتی می‌یابند، هیجان‌های مرکب نامیده می‌شوند و عبارتند از هیجان‌هایی که غالباً به یک صورت پدیدار می‌شوند، هیجان‌های ساده نام دارند که عبارتند از ترس، محبت و خشم.
بررسی سایر گزینه‌ها:

- (۱) مرکب و ساده – مرکب
- (۴) مرکب و مرکب – مرکب

۳۲۴) ۴ ویژگی‌هایی که به طور مستقیم در تولید مثل نقش دارند، ویژگی‌های جنسی اولیه نامیده می‌شوند. دوره‌های قاعدگی از این جمله هستند؛ زیرا مستقیماً به تخمک‌گذاری و تولید مثل مربوط می‌شوند.
بررسی سایر گزینه‌ها:

- (۱) اندازه و ظرفیت شش سه برابر و اندازه قلب دو برابر قبل می‌شود.
- (۲) رشد دستگاه تولید مثل، تغییر اساسی دوره نوجوانی است.
- (۳) منظور از بلوغ جنسی، مرحله‌ای است که در آن رسش جنسی رخ می‌دهد.

۳۲۵) ۲ انتخاب لباس آبی توسط مریم اشاره به پردازش ادراکی دارد ← رشد شناختی
ایفای نقش جنسیتی برای نشان دادن رفتارهای مردانه توسط رضا ← ویژگی‌های روانی هویت ← رشد اجتماعی
ابزار جمله «من فردی قابل اعتماد و مسئول هستم» توسط محمد ← رشد درک اخلاقی

۳۲۶) ۱ نشستن مستقل ← ایستاندن با کمک ← بلند شدن از وضعیت نشسته ← ایستاندن مستقل ← راه رفتن مستقل
۴ این که کودک (زهرا) دوست دارد در کنار دیگران باشد، ولی تنها بازی کند، نشان‌دهنده بازی موازی است که معمولاً در ۴ یا ۵ سالگی اتفاق می‌افتد.

این موضوع که علی در بازی دوست دارد فقط با هم‌جنسان خود بازی کند، نشان‌دهنده این است که کودکان در دوره دبستان با یکدیگر بازی‌های گروهی می‌کنند و علاقه خاصی به بازی با هم‌جنسان خود دارند.

۳۲۷) ۳ نوجوانان به دنبال چگونگی تقویت حافظه خود هستند. به این نوع مهارت آموزی فراخفظه می‌گویند که این تلاش در دوره کودکی وجود ندارد.
بررسی سایر گزینه‌ها:

- (۱) مبنای استدلال در دوره کودکی، واقعیت‌های ملموس و بیرونی است.
- (۲) توجه نوجوانان در مقایسه با کودکان، گزینشی‌تر است.
- (۴) کودکان بر استدلال‌ها، قضاوت‌ها و تصمیم‌هایشان اشراف ندارند.